

Xojon carta-lə San Pablo xi kiskiì-lə xita naxandá-lə Cristo xi títsajna Roma

*Kó tsò Pablo nga sīhixat'aà jñà xita naxandá-lə
Cristo xi títsajna Roma*

¹ Jè xojon carta jè, 'aán tìkjìì-nò xi Pablo 'mì-na xi chí'nda-lə Jesucristo ma, xi xó kiìchjə-na Nainá nga 'an tsibíxáya-na ko xó kitjaàjiìn-na nga 'an sìka'bísoàn 'én ndaà-la Nainá.

² It'aà ts'e 'én koi, Nainá jye k'oqas'ín kitsjaà tso'ba nga tjsa kjötseé, koni s'in tichjə Xojon Tsjeè-lə xi kiskii xita xi kiìchjə ngajo-lə Nainá.

³ Nga ya tichjə it'aà ts'e Kí'ndí-lə, jè Na'èn-ná Jesucristo xi jè otíxoma-ná. Koní xita isò'nde, yaá inchrobàt'aà-ne tje-lə xitaxá ítjòn David.

⁴ K'e nga jaáya-lə it'aà ts'e kjoabiyaà, Jesucristo, k'oqá s'in kiyaxkon-lə nga Kí'ndí-lə Nainá-né xi tse nga'ñó tjín-lə koni s'in ndaà sítchiya-ná jè Inima Tsjeè-lə Nainá xi sítjeè-ná.

⁵ It'aà ts'e Jesucristo, kitjoé-na kjondaà nga 'an tsibíxáya-na nga kënojmíya-lə 'én ndaà-lə jñà xita naxandá xi tjín nga títsa isò'nde nga kàtasíkitasòn ko kàtakjeiñ-lə it'aà ts'e Cristo, mé-ne nga jeya kíjna-ne Cristo.

⁶ Tikoqá jñò, xó kinokjoà-nò nga xita-lə Cristo k'oín-nò.

⁷ Tìkjii-nò ngats'ioò xi titsajnaà Roma xi mats-jakeè-nò Nainá nga tikoqá xó kinokjoà-nò nga xita tsjeè-lə koma.

Nainá xi Na'èn-ná, ko jè Jesucristo xi otíxoma-ná kàtatsjá-nò kjøndaà ko kjoaq'nchán ya ijìin inìmá-nò.

Mé-ne mejèn-lä kjoq Roma jè Pablo

⁸ Xi mats'ia-ne, it'aà ts'e Jesucristo tsjaà-lä kjøndaà Nainá xi it'aà tsajòn, koi kjoaq-lä nga xki xi jáñ naxàndá xi tjín nga títtsa isò nde, na'yá-nò nga ndaà mokjeiín-nò it'aà ts'e Cristo.

⁹ It'aà ts'e Nainá xi 'an sìxá-lä nga tijngòò takoàn nga sika'biá 'én ndaà-lä xi kjoaq ts'e Ki'ndí-lä, jè tibeè nga nachrjein nchijòn síktsjeèn-nò k'ë nga chjat'aà-lä.

¹⁰ K'ë nga bìtsi'ba-lä Nainá, k'oqá s'in sijét'aà-lä tsà ikon xi tsò nga chaán tsjá'nde-na nga kjíkon-nò.

¹¹ Tikoqá mejèn-na skoexkon-nò mé-ne nga tsja chiba-nò kjohítsjeèn ts'e inìmá-ná mé-ne nga isá kixi kitsajna-nò.

¹² Jè xi tìxan-nò nga ngásòn k'oi-lá nga'ñó xinguiaqá it'aà ts'e kjoaq xi mokjeiín-ná.

¹³ 'Ndsè, tichja, mejèn-na nga kàtasijiìn-nò nga kjótseé tjín-ne nga kjíkon-nò tånga skanda i'ndei mi tà jngòò kjoaq bíchjoà ikòn-na. Xi kjohítsjeèn ts'an, jè xi mejèn-na nga siìxákó-nò jñò, koni s'in kisixá ñánda nga xìn naxàndá mé-ne nga tikoq skoeè-na kjøndaà-lä xá-na xi 'an s'iaàn it'aà tsajòn.

¹⁴ Tjínè-na nga kokoòya-lä ngats'iì xita xi 'én griego chja ko xi mikiì chja, xitq xi tjín-lä kjoachjine ko xi tsjìn-lä.

¹⁵ K'oqá ma-ne nga 'ñó mejèn-na nga tikoq kichjàyajiìn-nò jè 'én ndaà-lä Nainá xi kjoaq ts'e Cristo, jñò xi titsajnaà naxàndá Roma.

*Mé nga'ñó xi tjín-lə 'én ndaà-la Nainá xi kjoaq ts'e
Cristo*

¹⁶ Mìkiù masobà-na it'aà ts'e 'én ndaà-lə Nainá xi kjoaq ts'e Cristo, nga nga'ñó-lə Nainá-né. Jè 'én xi ma-lə síkítṣajnandejí xítə kjoaq ts'e jé, ngats'iì xítə xi mokjeiín-lə it'aà ts'e, mats'iako-ne jñà xi xítə judío ko tikoaq xi mìtsà xítə judío.

¹⁷ Jñà 'én ndaà-lə Nainá xi kjoaq ts'e Cristo okó-ná kós'in s'in Nainá nga síkixi xítə. Tà jè-né nga mokjeiín-lə it'aà ts'e Cristo mé-ne nga ìsa ndaà kokjeiín-lə. K'oqá s'in tichja Xojon-lə Nainá nga tsò: "Jè xi xítə kixi, it'aà ts'e kjoaq xi mokjeiín-lə kíjnakon-ne."

Jé xi tjín-lə xítə isò'nde

¹⁸ Nga jè Nainá skanda jáñ ngajmiù tihokó kjoajti-lə it'aà ts'e xítə xi mìkiù beèxkón ko xi ch'o s'in. Jè kjoahítsjeèn ch'o xi tjín-lə mì kì tsjá'nde-lə nga kjoétjò xi kjoakixi.

¹⁹ Jè kjoaq xi 'ya-lə it'aà ts'e Nainá, ndaà tijin-lə jñà xítə koi, nga tijè-ne Nainá tihokó-ne.

²⁰ Nga jñà kjoaq ts'e Nainá xi mìkiù tsejèn, ndaà tiyaxkon-lə kóni nga tisə kisindaà isò'nde. Yaxkoón-lə nga tjín-lə nga'ñó Nainá nítə mé nachrjein-ne nga tà jè tajngoò xi Nainá 'mì. Kjoaq koi tí'yaá-lə it'aà ts'e tsojmì xi tsibíndaà Nainá. K'oqá ma-ne nga jñà xítə mì kì koma kinchako yijo-la nga kitso: "Mìkiù tijin-na tsà tijna Nainá."

²¹ Jñà xítə nas'in tijin-lə nga tjín Nainá xi tsibíndaà isò'nde, tænga mìkiù jeya kisikjna, ni mìkiù kitsjaà-lə kjondaà. Tæ saá tà koií 'ñó ndaà kisis'in-lə kjoahítsjeèn xi nimé chjí-lə. Kjoahítsjeèn tájaà-lə kisiñò-lə.

22 Xi kjohítsjeèn ts'e, xítá chjineé kitsò-lá yijo-lá; tànga mìtsà kixí kjoaq, xítá nchikón-né.

23 Kisikijnat'aàxín Nainá xi jeya tíjna xi mìkiù fehet'aà náchrjein-lá; tā saá koi kijtseèxkón isén ts'e xítá xi fehet'aà náchrjein-lá; skanda jñà isén-lá cho xi tjimajìn isén kijtseèxkón, ko isén-lá cho xi ñijòn ma ndsóko ko isén-lá ye.

24 Koií kjoaq-lá nga kitsjeiìn takòn Nainá nga taxkí kàtas'ín nga kàtas'ín njitá mé kjoaq chinga xi bitjokàjiìn iníma-lá. K'oqá ma-ne nga tsohótsji-lá kjoaq sobà yijo-lá koni s'ín kisikò xíkjín.

25 Kisikjatjìyaá-lá kjoaq kixí-lá Nainá; 'én ndiso kiskoé. Jñà kijtseèxkón koaq jñà kisitsjakò tsojmi xi jè Nainá tsibíndaà. Mìtsà jè kijtseèxkón koaq kisitsjakò Nainá xi tsibíndaà tsojmi. Nainá kàtayaxkón njitá mé náchrjein-ne, k'oqas'ín kàtama.

26 Koií kjoaq-lá nga kitsjeiìn takòn Nainá nga ko s'ín kàtas'ín-ko yijo-lá kjoaq sobà xi ch'o tjín. Jñà íchjín kisikjatjìyaá-lá koni s'ín mochjeén x'in; tjín íchjín xi tijñà xíkjín kiskoé-ne.

27 K'oqá tís'ín kis'iìn íchjá, kitsjeiìn takòn-né koni s'ín mochjeén íchjín. Tjín íchjá xi 'ñó kisaseèn-lá nga ti x'in xíkjín tsoyijòko-ne. Tsohótsji-lá kjoaq sobà yijo-lá. K'oqá ma-ne nga kjo'in kis'e-la xi ti yijo ts'e-ne koni s'ín ok'ìn-lá kjoaq ch'o xi kis'iìn.

28 Xítá koi, mìkiù kisikítsjeèn tsà mochjeén-né nga skoexkon Nainá; k'oqá ma-ne nga kitsjeiìn takòn Nainá nga kàtasíkjeén kjohítsjeèn-lá xi ni mée chjí-lá mé-ne nga k'oqas'ín kàtas'ín-ne kjoaq xi mìkiù ok'ìn-lá.

29 Xítá koi, yaá tjíjiìn yije iníma-lá ngats'iì kjoaq xi ch'o tjín koni: kjoaq chijngui, kjoaq ts'en, kjoaq tse

mejèn, kjoaq toòn, kjoaxitàkòn, kjoaq nga ma-laq sìk'en xítà, kjoaq xi kjaán-kjoò, kjoaq konachan, kjoaq xi ch'o s'ín, kjoaq 'én ndiso;

³⁰ nga chhajno-laq xíkjín; nga síjlikeè Nainá; ochrjengui xíkjín; 'nga ikon; ndaa síkjína yijo-la; síkítsjeèn nga mejèn-la lsà ch'o tjín kjoaq xi s'iin; mikiì 'nchréñijon-la xítà jchíngala;

³¹ mikiì machiya-la; mikiì síkitasòn 'én xi chja; mikiì beètjò xítà xíkjín; tsjìn-la kjoaq nìjchàat'aà; koa tsjìn-la kjoaqhimatakòn.

³² Jñà xítà koi, ndaa tójìin-la nga k'oqá s'ín tsjá okixi Nainá: ngats'iì xi k'oqá tjín kjoaq xi s'ín, ok'ín-la nga kiyá. Tanga mikiì majngoò ikon nga tà jñà xi k'oqás'ín, skanda tikoqá matsja-la k'e nga k'oqá tís'ín xítà xi kj'eií.

2

Nainá, mé xi tsjá-la xítà xi ndaa s'ín kq xi ch'o s'ín

¹ K'oqá ma-ne, ngaji, nítà yá xítà-ne ji, nga jé onè-la xinguii, mikiì koma kosikoi yijo-lè nga nguixkon Nainá. K'e nga jé tibinè-la xítà xinguii, tikoqá ngaji, tiji tibinè-la jé yijo-lè nga k'oqá tís'ín 'nì.

² Tanga 'ya-ná nga kixi s'ín Nainá k'e nga tsjá-la kjo'in jñà xítà xi koa tjín jé xi ótsji.

³ Ngaji xi kjo'in binè-la xítà xi kj'eií, ¿mé-ne koa s'ín níkítsjeèn-ne nga jchàat'aà-lè kjo'in xi tsjá Nainá? Nga ji k'oqá tís'ín 'nì.

⁴ ¿A mì tójìin-lè nga nachrjekàngui jè kjondaà-la Nainá nga tjín-la kjojetakòn koa tjín-la kjoatsejta? ¿A mì tójìin-lè nga jè kjondaà-la Nainá tikoña-né nga sìkájnoi jé-lè nga mì ti jé kinchátsji-ne?

5 Nga tájaàjiìn tjín iníma-lè nga mìkiì nìkájnoi jé-lè, ìsaá tse kjo'in tibìnè-lä yijo-lè xi tsjá-lè Nainá jè nàchrjein k'e nga kjoíko kjoajti-lä nga jchä-lä kós'ín kixi kojìndaàjiìn Nainá nga tsjá-lä kjo'in jñà xítä.

6 Nainá tsjá-lä chjí-lä mé kjoä xi kis'iìn nga jngòò ijngoò xítä.

7 Tsjá-lä kjoabinachon niتا mé nàchrjein-ne jñà xítä xi nchihótsji kjoajeya, kó nchihótsji nga jchäxkón, kó nchihótsji nga kítsajnakon niتا mé nachrjein-ne ján ngajmiì. Koií kjoä-lä nga ndaà tjín kjoä xi nchis'ín nga kjit'aà nàchrjein.

8 Tænga Nainá nga kó kjoajti-lä tsjá-lä kjo'in jñà xítä xi kondrä fi-lä nga mìkiì 'nchréñijon xi kjoä kixi. Tà kjoä nchikón fitjingui-lä.

9 Tseeé kjoä s'e-lä kó tseeé kjo'in s'e-lä ngats'iì xítä xi ch'o s'ín, mats'iako ítjòn-ne jñà xítä judío, tikoä kó xi taxki xítä xi mìtsà xítä judío.

10 Tænga jñà xítä xi ndaà s'ín, tjoé-lä kjoajeya, ndaà jchäxkón, tikoä s'eé-lä kjoä 'nchán iníma-lä, mats'iako ítjòn-ne jñà xítä judío, tikoä kó xi taxki xítä xi mìtsà xítä judío.

11 Nainá mìkiì faájiìn niتا yá xítä-ne, tà ngásòn fiko yije.

12 Ngats'iì jñà xítä xi mìkiì tjiìn-lä kó tsò kjotíxoma xi kiskiì Moisés, k'e nga jé ótsji, chija-né nas'ín mìkiì kijtseè kjotíxoma-lä Moisés. Koa jñà xítä xi ndaà tjiìn-lä kjotíxoma-lä Moisés, k'e nga jé ótsji, k'oä s'ín kojtso koni s'ín tichjä xi tijè-ne kjotíxoma.

13 Jñà xítä xi tà 'nchré-lä kjotíxoma xi kiskiì Moisés, mìtsà jñà xi xítä kixi nga nguixkon Nainá.

Jñà-né xi xítä kixi xi síkitasòn.

14 K'ë nga jñà xi taxkì xítä xi mìkiù tíjiìn-lä kós'ín tichjä kjotíxoma-lä Moisés, sà k'oqá tà yaá nchrobájiìn iníma-lä nga k'oqás'ín s'ín koni tsò kjotíxoma-la Moisés, yaá 'ya-lä nga tikoä tjíjiìn iníma-lä kjotíxoma xi ts'ë naš'ín tsjìn-lä ts'ë Moisés.

15 K'ë nga ndaà s'ín yaá 'ya-lä nga tíjiìn iníma-lä kjoä xi sijé kjotíxoma-lä Moisés; jè iníma-lä okó kjoä xi ndaà tjín kó xi mìkiù ndaà tjín; tijè-ne kjohítsjeèn-lä sà k'oqá óngui kó sà k'oqá osiko.

16 K'oqá s'ín kóma jè nàchrjein k'ë nga Nainá kojìndaàjiìn ngats'iì já xi tjí'ma-lä xítä ijíjiìn iníma-lä; it'aà ts'ë Jesucristo sindaàjiìn, koni tsò 'én ndaà-lä Nainá xi kjoä ts'ë Cristo xi 'an chjàya.

17 Ngaji xi xítä judío 'mì-lè; jè ma'ñót'aà takoìn kjotíxoma xi kiskiù Moisés; 'ngaá ma takoìn it'aà ts'ë Nainá nga si tsiji-né;

18 'ya-né mé xi mejèn-lä Nainá nga síkitasòìn; ma-lè chjaàjiìn mé kjoä xi nguì ndaà tjín koni s'ín okóya-lè Kjotíxoma;

19 k'oqá s'ín nìkítsjiìn nga tíngoò takoìn nga ji okoò-lä ndiyá kixi xítä xi mìkiù machiya-lä nga tichjoà xkon kó k'oqá ma-lè nga ji nìhiseèn-lä xi tjíjñò kjohítsjeèn-lä.

20 Ji, k'oqá s'ín nìkítsjiìn nga ma-lè okoòya-lä xi taxkì xítä xi tsjìn-lä kjohítsjeèn; nga maestro 'mì-lè ts'ë xítä xi chiba ma-lä it'aà ts'ë Nainá; nga tjín-lè kjoä chjine kó kjoä kixi xi okó-lè it'aà ts'ë Kjotíxoma.

21 Ji xi ma-lè okoòya-lä xítä xi kj'eí, ¿mé-ne mìkiù okoòya-lä xi tì yijo tsiji-ne? Ji k'oqá s'ín nokjoayi nga mìkiù ma sichijé; ji, ¿mé-ne nìchijé-ne?

22 Ji, k'oqá si nga mìkiì ndaà tjín nga kjoä chijngui s'jin xítä; ji, ¿mé-ne nga k'oqä tís'ín 'nè-ne? Ji, k'oqá si nga jtichíì xkósòn; ¿mé-ne nga ingo bitjaàs'en-ne nga nìchijí tsojmi-lä xkósòn?

23 Ji, 'ngaá takoin nga ndaà tíjiùn-lè kjoä ts'e kjotíxoma tænga, ¿a mìtsà tìnachrjekàngui Nainá nga mìkiì nìkitasòn-lä koni s'ín tichjä kjotíxoma?

24 K'oqá s'ín tichjä Xojon-lä Nainá nga tsò: "Kjoä tsajòn-nò xi xítä judío 'mì-nò nga chjajno-lä Nainá jñà xi taxki xítä."

25 Tsà ndaà sìkitasoìn kjotíxoma xi kiskiì Moisés, jè kjoä ts'e circuncisión nga tjít'aà chibä-lè, chjí-lä-né; tænga tsà mìkiì sìkitasoìn, k'oqá ngaya-lä koni tsà mìkiì tjít'aà chibä-lè.

26 Jñà xi mìtsà xítä judío, nás'ín mìkiì tjít'aà chibä-lä koni xítä judío, tænga tsà kixi sìkitasòn kjotíxoma ts'e Moisés, Nainá skoétjò-né koni tsà tjít'aà chibä-la.

27 Jñà xítä xi sìkitasòn kjotíxoma ts'e Moisés, nás'ín mìkiì tjít'aà chibä-lä yijo-lä, jñà koijìndaàjìùn-nò nga mìkiì nìkitasòn nás'ín tjít'aà chibä-nò, nás'ín tjín-nò xojon ts'e kjotíxoma-lä Nainá.

28 Jngóò xi xítä judío, mìtsà tà jè nga ndaà 'ya-lä kjoä xi s'ín; koä jngóò xítä xi tjít'aà chibä-lä kjoä ts'e circuncisión, mìtsà tà jè xi mochjeén nga tjít'aà chibä-lä isò'nga yijo-lä.

29 Jè xi nguì xítä judío, jè xi chjí-lä koni s'ín tjín ijìùn inimä-lä. Ko jè xi nguì tjít'aà chibä-lä, jè xi chjí-lä koni s'ín tjít'aà chibä-lä ya ijiùn inimä-lä. Kjoä koi, mìtsà ts'e kjotíxoma xi xojon tjít'aà; ts'eé Inimä Tsjee-lä Nainá. Jñà xi k'oqas'ín sìkitasòn, Nainá ndaà chjä xi jt'aà ts'e, nás'ín mìkiì ndaà chjä

xítə xi kj'ejí.

3

Mé kjoaq xi 'ñó chjí-lə it'aà ts'ə xítə judío

¹ Tsà k'oqá s'ín tjín, ¿mé kjondaà xi ìsa tse tjín-lə ngá xítə judío 'mì? Kqo ¿mé chjí-lə ngá tjít'aà chibə-lə?

² Kjín skoya chjí-lə. Jè xi tíjna ítjòn, jè-né ngá jñá xítə judío kjòngatsja 'én-lə Nainá.

³ Jñá xítə judío, nás'ín tjín i'nga xi mìkiù síkitasòn 'én xi kjòngatsja, ¿a kóma sikyatjilya-lə kjoakixi-lə Nainá ngá mìkiù kitasòn koni s'ín kitsjaà tso'ba?

⁴ Majín, mìkiù kóma. Nainá, xítə kixi-né, nás'ín xítə ndiso ngats'iì xítə xi tjín isò'nde; koni s'ín tichja xojon ngá tsò:

Mé-ne ngá kàta'ya-lə ngá kixi kjoaq 'én xi nokjoì sikijne-né k'e ngá yá xi kohòngui-lè.

⁵ Tjín i'nga xítə xi tsò: K'e ngá ch'o 'nè, ìsaá ndaà 'ya-lə kjoakixi-lə Nainá. Tsà k'oqás'ín tjín, ¿kó kixoán? ¿A kixón-ná ngá mì kjoaq kixi tís'ín Nainá ngá kjo'in tsjá-ná? (Tsà kos'ín kixoán, jngoo kjoohítsjeèn-lə xi tjaxki xítə titsanikjeén.)

⁶ Tanga majín, mì k'oqá s'ín tjín. Tsà mìtsà kixi s'ín Nainá ngá kjo'in tsjá-ná, ¿kós'ín kóma kojindaàjiin-lə xítə isò'nde?

⁷ Tikoaqá tsà k'oqá kítso xítə koi: "Tanga tsà kjoandiso-ná okó ngá jè kjoaq kixi-lə Nainá ìsa jeya kíjna, ¿mé-ne k'oqás'ín tísinè-na ngá xítə jé týatakòn-na?"

⁸ Tikoaqá-ne ch'o s'eén mé-ne ngá kàtasakó-ìsa-ná kjondaà-lə Nainá. Tjín xítə xi kotsò ngá k'oqá tjín 'én xi okoöya; jè xi mejèn-lə ngá ch'o síkjna-na. Jñá

xítá xi kotsò, ok'ín-lá nga tjoé-lá kjo'in xi Nainá tsjá.

Méjé xi tjín-lá ngats'iì xítá

⁹ ¿Kó s'ín níkítsjeèn? Jñá xi xítá judío 'mì-ná, ¿a ñsaá ndaà xítá koni jñá xítá xi kj'eí? Majìn, jyeé k'oqá kixan-nò, tà ngásòn je titsajnajñaá ngats'iaá xi xítá judío 'mì-ná kó xi tåxki xítá.

¹⁰ Koni s'ín tichjá Xojon-lá Nainá nga tsò; Nijngoò xítá tjín xi xítá kixi, ni tsà tà jngoò.

¹¹ Nijngoò tjín xi machiya-la,
nijngoò tjín xi ótsji Nainá.

¹² Ngats'iì xítá, saá xìn ndiyá kiì; ngats'iì nímée chjí-lá kjoqá xi s'ín;

nijngoò xi ndaà s'ín, ni tsà tà jngoò.

¹³ Naxájtá-lá, k'oqá kjoàn koni ngajo-lá mik'en k'e
nga táx'ajto;

nijen-lá nguì 'én ndisoó chjá;

'én xi chjá, k'oqá ngaya-lá koni tsà xán-lá ye.

¹⁴ Chajno-lá xítá kó nguì koi 'én chjá xi 'on ma-lá
inima-ná.

¹⁵ Míkìì koña kjoqá, nitoón sík'en xítá.

¹⁶ Nítá ñánda nga fì, síhíma kó síkjehesko xítá xi
kj'eí.

¹⁷ Míkìì beèxkon ndiyá ñánda tjín kjoq'anchán.

¹⁸ Míkìì tsakjón-keè Nainá jt'aà ts'e kjoqá xi s'ín.

¹⁹ Jyeé 'yaá nga ngats'iì 'én xi tjít'aà kjotíxoma ts'e Moisés, jñá chjá-lá ngats'iì xítá xi ya fit'aà-lá, mé-ne nga ngats'iì xítá, mìkìì kóma kíchjá nga kinchako yijo-lá nga nguixkón Nainá; ngats'iì xítá xi tjín isò'nde kojindaàjiìn-lá Nainá nga jcha-lá nga je tjín-lá.

20 Nijngoo̱ xítá xi kixí kíjna nga nguixkón Nainá tà koi kjoaq-lá nga ndaà tísíkitasòn Kjotíxoma ts'e Moisés. Nga jè Kjotíxoma, tà k'oqaá s'ín mochjeén nga bénójmíya-ná nga jé tjín-ná.

Kó síkó-ná Nainá nga kixí kitsajnaá nguixkón jè

21 Tānga i'ndei, Nainá okó-ná kós'ín s'ín Nainá nga xítá kixí beètakòn-ná. Ko mìtsà kjoaq ts'e Kjotíxoma nga bitasòn. Jñà xojon jchínga ts'e kjoqtíxoma-lá Nainá ko ts'e xítá xi kiìchja ngajo-lá Nainá k'oqaá tís'ín bénójmíya-ná,

22 nga jñà xítá k'e nga mokjeiín-lá it'aà ts'e Cristo, kixíjì bitsajna nguixkón Nainá. K'oqaá s'ín síkó yiye kóhotjín xi mokjeiín-lá. Nga ngats'iì xítá ngásòn jé tjín-lá,

23 nga ngásòn ótsji jé-né; kjiìn títsajnat'aàxìn-lá Nainá ñanda nga jeya tjína.

24 Tānga Nainá, nga ndaà xítá, kitsjaà kjotjò-ná kjondaà-lá mé-ne nga kixí kitsajnaá nguixkón jè. Jè Jesucristo tsibíchjítì ngajo-ná jé-ná mé-ne nga kitsajnandeí-ná xi kjoaq ts'e jé.

25 Nainá kitsjaà ki'ndí-lá koni jngoo̱ kjotjò xi faáxin jé-ná nga nguixkón Nainá k'e nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Jesucristo, nga jè tsibíxteèn jní-lá k'e nga k'en. Nainá k'oqaá s'ín okóya-ná kós'ín tjín kjoaqkixí-lá. Koií kjoaq-lá nga ngasaq kjótseeé, Nainá, tikoña kjoaq-né, mìkiù nítón kitsjaà-lá kjo'in xítá koni s'ín ok'in-la jé xi tsohótsji.

26 Tānga i'ndei tí'ya-lá nga it'aà ts'e Jesucristo tísindaàjíin-lá xítá jñà kjoaq-lá jé xi kisichroba mé-ne nga kàta'ya-lá Nainá nga xítá kixí-né ko tikoqaá tijé-ne Nainá xi kixí síkítajna xítá xi mokjeiín-lá it'aà ts'e Jesús.

27 ¿A 'ngaá komá takoán nga kixi titsajnaá nguixkon Nainá? Majìn, mìkiì 'nga komá takoán. Nga mìtsà koi kjoaq-lä nga kjotíxoma nìkitasoán. Jè-né nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Jesús nga kixi síkítajna-ná Nainá.

28 K'oqá tsòya-ne ngats'iì kjoaq koi nga Nainá síkixi xítä k'ë nga mokjeiín-lä it'aà ts'e Jesús; mìtsà koi nga kjotíxoma ts'e Moisés síkitasòn.

29 ¿A tà ts'eé xi xítä judío Nainá? ¿A mìtsà tìkoaq ts'e xi taxkì xítä? Kjoaq kixi-né, tìkoaqá ts'e-né xi taxkì xítä xi mìtsà xítä judío.

30 Nainá, tà jngoo ma xi kixi síkítajna ngats'iì xítä k'ë nga mokjeiín-lä it'aà ts'e Jesús. Ngásòn síko jñà xítä judío xi tjít'aà chibä-lä kó xi taxkì xítä xi mìkiì tjít'aà chibä-lä.

31 Jè kjoaq nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Jesucristo, ¿a tìchahingui-né kjoaq ts'e Kjotíxoma? Majìn, mìtsà tìchahingui; ta saá tímajngoò-ne koni jè xá xi tjín-la.

4

Abraham, mé-ne kixi tsibijna-ne nga nguixkon Nainá

1 ¿Kó kixoán? ¿Mé kjoaq kixi xi kisakò-lä na'èn-jchá-kjiùn-ná Abraham nga kixi tsibijna nguixkon Nainá?

2 Na'èn-jchá-ná Abraham, tsà koií-la kjoaq-lä nga ndaà xá xi kis'iìn nga kixi tsibijna nguixkon Nainá, ok'ín-lä nga jeya siìkíjna yijo-lä, tånga majìn nga nguixkon Nainá.

3 Nga k'oqá s'ín tìchja Xojon jchíngä-lä Nainá nga tsò: "Abraham, jè-né nga kòkjeiín-lä it'aà ts'e

Nainá; k'oqá ma-ne nga kiskoétjò Nainá nga xítá kixi kitsò-la.”

⁴ Jngoo xítá xi síxá, jè ton xi tjoé-la, mìtsà tà kjotjò tjoé-la; jè chjí-la nga síxá.

⁵ Tanga jè xítá xi mìtsà xá-la ma'ñót'aà takòn, tanga mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá xi kixi síktsajna xítá xi jé tjín-la, xítá jè, Nainá k'oqá s'ín skoétjò nga xítá kixi tsò-la.

⁶ Jè xítaxá ítjòn xi ki'mì David k'oqá tis'ín kiichja nga tsja s'e-la xítá xi Nainá kjoétjò nga xítá kixi tsò-la; Nainá mì tì kindà s'ín-ne nítá mé xi s'ín.

⁷ David kitsò:
Mé tà ndaà-la jñà xítá xi jye kichàat'aà-la kjoa ch'o-la

kó xi jye tíjtsa'ma jé-la.

⁸ Mé ta ndaà-la jñà xítá xi mì tì kindà s'ín-ne Nainá kjoa ts'e jé-la.

⁹ Jè kjondaà jè, ¿a tà ts'eé xítá judío xi tjít'aà chibá-la? ¿A xi tikooqá ts'e-né xi taxki xítá xi mìkiù tjít'aà chibá-la? Jye okixan nga jè xítá jchínga Abraham, k'e nga kòkjeiín-la it'aà ts'e Nainá, kiskoétjò-né nga xítá kixi kitsò-la.

¹⁰ ¿Kós'ín komà nga kiskoétjò Nainá Abraham nga xítá kixi kitsò-la? ¿A k'e-né nga jye tjít'aà chibá-la? ¿A xi k'e-né nga tikj'eè tjít'aà chibá-la? Majin, k'e-né nga tikj'eè tjít'aà chibá-la.

¹¹ Abraham, k'e nga jye kiskoétjò Nainá nga xítá kixi kitsò-la, iskaán kisit'aà chibá-la koni jngoo chibá xi okó nga jye xítá kixi nga kòkjeiín-la it'aà ts'e Nainá k'e nga tikj'eè tjít'aà chibá-la. K'oqá komà-ne nga xítá jchínga kitsò-la Abraham ngats'iì xítá xi mokjeiín-la it'aà ts'e Nainá nás'ín mìkiù tjít'aà chibá-la.

¹² Abraham, t_íkoqá x_íta jchíng-a-l_a-n_e jñà x_íta judío xi tjít'aà chib_a-l_a, t_{ang}a mìtsà t_a koií kjo_a-l_a nga tjít'aà chib_a-l_a, t_íkoqá koi-né nga ya tjímatjingui-l_a nga mokjeiín-l_a it'aà ts'e Nainá, koni s'ín kòkjeiín-l_a Abraham k'e nga t_íkj'eè tjít'aà chib_a-l_a.

¹³ Nainá, k'oqá s'ín kitsjaà-l_a tso'ba Abraham k_o ngats'iì x_íta tje-l_a, nga jè kongatsja isò'nde; mìtsà koi kjo_a-l_a nga Kjotíxoma kisikitasòn, jè-né nga kòkjeiín-l_a koni s'ín kiìchj_a Nainá, k'oqá ma-ne nga x_íta kixi kitsò-l_a.

¹⁴ Tsà t_a jñà tjoé-l_a kjondaà x_íta xi síkitasòn Kjotíxoma, tsà k'oqá s'ín tjín kjo_a, nímé-l_a chjí-l_a nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Nainá; t_íkoqá mì-l_a kiì kitasòn koni s'ín kitsjaà tso'ba Nainá.

¹⁵ K'e nga tjín Kjotíxoma, kjo'iín sinè-ná; t_{ang}a tsà tsjìn kjotíxoma, nímé tjín xi kotonè-l_a kjotíxoma.

¹⁶ Jñà x_íta, nga mokjeiín-l_a it'aà ts'e Nainá tjoé-l_a kjondaà koni s'ín kitsjaà-l_a tso'ba Nainá jè Abram. Nainá tsjá kjotjò kjondaà koi mé-ne nga jch_a-ná nga kixi kjo_a nga kitasòn it'aà ts'e ngats'iì tje-l_a Abraham. Mìtsà t_a jñà tjoé-l_a x_íta judío xi tje-l_a Abraham nga tjín-l_a kjotíxoma; t_íkoqá tjoé-l_a jñà x_íta xi mìtsà x_íta judío xi t_íkoqá tje-l_a Abraham ma koií kjo_a-l_a nga mokjeiín-l_a koni s'ín kòkjeiín-l_a Abraham. K'oqá ma-ne nga jè Abraham, x_íta jchíng-a-ná ma ngats'iaá

¹⁷ nga nguixkon Nainá. Koní s'ín tíchj_a Xojon-l_a Nainá nga tsò: "Kjìn naxandá x_íta xi jye kisingatsja-l_e xi x_íta jchínga tsò-l_e." Abraham, kòkjeiín-l_a it'aà ts'e Nainá xi ma-l_a síkjaáya-l_a x_íta xi jye k'en xi t_íkoqá tsjá 'én-l_a koni tsà jye tsitasòn kjo_a xi kj'eè bitasòn.

18 Xítá jchíngá Abraham kòkjeiín-lä koni kitsò-lä Nainá; kiskoñá kjoä-né nás'ín mìkiù tíjiùn-lä kós'ín komá nga kitasòn. K'oqá s'ín komà nga kjìn naxàndá xi xítá jchíngá tsò-lä, koni s'ín kitsjaà-lä tso'ba Nainá nga kitsò-lä: "K'oqá s'ín kjìn jchán komá tje-lè."

19 Abraham, mìkiù kjòhindaà koni s'ín kòkjeiín-lä it'aà ts'e Nainá, nás'ín kos'ín beè-lä ikon nga mì ti mé chjí-lä yijo-lä nga jye 'ñó xítá jchíngá; jyeé kjomeè jngoo sìndo nó tjín-lä; Sara xi chjoón-lä, tikoá chjoón 'ndi-né; mì ti kù komá s'e-lä ixti.

20 Abraham, mìtsà jò ts'i-beé-lä ikon koni s'ín mokjeiín-lä 'én xi kitsjaà-lä Nainá. Tà ìsaá 'ñó ts'i-beé-lä ikon nga ndaà kòkjeiín-lä. 'Ñó jeya kisikjna Nainá.

21 Abraham, ngui ndaà tijngoò ikon nga Nainá tjín-lä nga 'ñó nga komáá-lä siìkitasòn yije kóhotjín kjoä koni s'ín kitsjaà-lä tso'ba.

22 K'oqá ma-ne Nainá, k'ë nga kijtseè nga ndaà mokjeiín-lä Abraham, kiskoétjò nga xítá kixi kitsò-lä.

23 Mitsà tà it'aà ts'e Abraham kitjei xojon jè nga Nainá kiskoétjò nga xítá kixi tsò-lä.

24 Tikoá it'aà tsaján kitjei nga Nainá skoétjò-ná nga ngásòn xítá kixi kítso-ná koi kjoä-lä nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Nainá, jè xi kisìkjaáya-lä Na'èn-ná Jesucristo it'aà ts'e kjoäbiyaà.

25 Kjòngatsja xítá nga kisìk'en Jesús jè ngatjì-lä jé-ná; tikoá jaáya-lä mé-ne nga kixi kitsajnaá nguixkön Nainá.

Mé kjondaà xi sakó-ná nga jye xítä kixi tsò-ná Nainá

¹ K'ę nga jye xítä kixi 'mì-ná nga mokjeiín-ná it'aà ts'e Nainá, jyeé 'nchán titsajnakoá Nainá it'aà ts'e N'a'èn-ná Jesucristo.

² Jè Cristo tsjá-ná nga s'e-ná kjondaà jè, nga mokjeiín-ná it'aà ts'e. Jè kjondaà jè, 'ñó ndaà tíjìn inimä-ná; matsjaá-lä inimä-ná nga chiñà kjoqá nga tikoä s'e-ná kjoajeya-lä Nainá.

³ Mitsà tà koi kjoqá nga matsja-ná, tikoä mat-sja-ná k'ę nga mé kjo'in xi otojñaá. K'ę nga kjo'in otojñaá, yaá sakó-ná nga'ñó nga tseejta s'eén inimä-ná.

⁴ K'ę nga tseejta s'eén inimä-ná, yaá sakó-ná nga ndaà kitjoä; tsà nga ndaà kitjoä, tikoä yaá sakó-ná nga skóñña kjoqá inimä-ná kjondaà xi tsjá Nainá.

⁵ Jè kjoqá xi chiñá-lá nga tíjngoò takoán, mìkiù masobà-ná nga mìkiù kitasòn; jè Nainá jyeé ndaà kisikijnajìin inimä-ná kjojtjöcha-lä it'aà ts'e Inimä Tsjeè-lä Nainá xi kitsjaà-ná.

⁶ K'ę nga kichóya nàchrjein, Cristo, k'en ngajo-ná jñá xi xítä jé 'mì-ná, koií kjoqä-lä nga tsjìn-ná nga'ñó nga ma bitjokàjñaá jé-ná.

⁷ Mì-lä yá xítä tjín xi kiyátjì ngajo-lä jngooò xítä kixi, tånga tsà koi nàchrjein-lä tsà tjín jngooò xi ko'ñó ikon nga kiyátjì ngajo-lä jngooò xi 'ñó ndaà xítä.

⁸ Tånga jè Nainá okó-ná nga 'ñó tsjakeè-ná nga jè Cristo k'en ngajo-ná, k'ę nga tákó xítä jé 'mì-ná.

⁹ I'ndeí nga jye xítä kixi tsò-ná Nainá nga jè Cristo tsibíxteèn jní-lä k'ę nga k'en ngajo-ná, ìsaá

'ñó tíkixi kjoaq̄ nga it'aà ts'e Cristo kitjokàjñaa kjo'in jè nachrjein k'ē nga siikasén kjoqti-lä Nainá.

¹⁰ K'ē nga kondra titsajna-lá Nainá, jè Ki'ndí-lä kisikijne 'nchán kjoaq̄ k'ē nga k'en. I'ndei, k'ē nga jye ndaà chibà-ná, isaq̄ 'ñó tñikixi kjoaq̄ nga kitjokàjñaa kjo'in it'aà ts'e Cristo nga jè tñinakon-né.

¹¹ Mitsà tà jñà kjoaq̄ koi, tikoaq̄ 'ñó matsja-ná it'aà ts'e Nainá koni s'ín kisiko-ná it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo nga it'aà ts'e Cristo 'nchán titsajnakoaá Nainá nga jye kichibàndaà-aná.

¹² K'ē nga jahas'en jé isò'nde, jngoo xítä xi ki'mì Adán tsohótsji jé, ikjoàn k'en; k'oqá s'ín komà nga kjots'iä nga biyaà yije kóhotjín xítä, koií kjoaq̄-lä nga jé ótsji yije kóhotjín.

¹³ K'ē nga tijk'ee tjoé-lä Kjotíxoma Moisés, xítä xi tjín isò'nde jyeé tjín yije-lä jé. Tænga mìkiù ma kinda jé-lä k'ē nga tsjìn kjotíxoma.

¹⁴ Tjen-ne nachrjein ts'e Adán skanda ts'e Moisés, tjínè-lä nga kiyá yije xítä kóhotjín na's'ín mì k'oqá tjín jé xi tsohótsji koni kis'iìn Adán nga kisikatonè-lä okixi xi kitsjaà-lä Nainá. Adán, jè ngaya-lä [Cristo] xi iskan j'ìì.

¹⁵ Tænga jé xi tsohótsji Adán, mìkiù mangásòn koni jè kjondaà xi Nainá tsjá; nga tà jè ngatjì-lä jé xi tsohótsji xi tà jngoo xítä, k'oqá ma-ne nga kjìn xítä biyaà; tænga isaq̄ 'ñó tse kjondaà tjín-lä Nainá nga kjìn xítä machikon-t'in kjotjò xi tsjá Nainá it'aà ts'e xi tà jngoo xítä xi 'mì Jesucristo.

¹⁶ Jé xi tsohótsji xi tà jngoo xítä, mìkiù mangásòn koni jè kjondaà xi Nainá tsjá. K'ē nga kisakò jé ítjòn, Nainá kitsjaà okixi nga tsibínè-lä kjo'in ngats'iì xítä. Tænga k'ē nga jye kjìn jé tsohótsji

xítá, j'ìì kjondaà-lá Nainá nga kixí kítsajna xítá nguixkón Nainá.

¹⁷ Jè ngatjí-lá jé-lá xi tà jngòò xítá, tjínè-lá nga kiyá xítá. Tanga i'ndeí, ìsaá 'ñó tjíkixí kjoá nga jt'aà ts'e xi tà jngòò xítá xi 'mì Jesucristo, tjí'nde-lá nga jeya kítsajnakon jñà xítá xi 'ñó tse kjondaà-lá Nainá kjoé, ko xi 'ñó tse kjotjò tjoé-lá nga kixí kítsajna nguixkón Nainá.

¹⁸ Jè kjoa-lá jé xi tsohotjsi xi tà jngòò xítá kisinè-lá kjo'in ngats'iì xítá, tanga jè kjoá kixí xi kis'iìn Jesucristo tikoáá kixí kisikítsajna ngats'iì xítá nga kítsajnakon nguixkón Nainá.

¹⁹ Jè kjoa-lá nga mìkìì kii'nchréñijon-lá Nainá xi tà jngòò xítá xi 'mì Adán, k'oqá ma-ne nga kjìn xítá kisakò jé-la. Tanga jè kjoa-lá nga kii'nchréñijon-la Nainá xi tà jngòò xítá xi 'mì Jesucristo, kjìn xítá xi kixí kítsajna nga nguixkón Nainá.

²⁰ J'ìì Kjotíxoma-lá Moisés mé-ne nga ndaà ki'ya-lá nga ìsa 'ñó ìsa 'ñó tís'e jé; tanga k'ë nga ìsa tse jé tísakó, ìsaá 'ñó tse kjondaà-lá Nainá j'ìì.

²¹ Nga sá ítjòn, jè kjoá ts'e jé tsatíxoma-lá xítá, mé-ne nga kisakò-lá kjoabiyaà xítá; tanga i'ndeí, k'oqá tís'ín kàtatíxoma kjondaà-lá Nainá k'ë nga kixí síkítsajna xítá nga nguixkón Nainá mé-ne nga s'e-lá kjoabinachon nítá mé náchrjein-ne xi jt'aà ts'e Ná'en-ná Jesucristo.

6

*Mé-ne nga jè kjoá ts'e jé, mì ti mé nga'ñó tjín-la
nga jè kóti xoma-ná*

¹ ¿Kó kixoán? ¿A ndaà tjín nga kinchátsji-jé-ìsa mé-ne nga ìsa tse kjondaà tsjá-ne Nainá?

² Majìn, mì kiì tì k'oqá s'en-ná. Jyeé titsajnat'aàxìn-lá kjoqá ts'ë jé koni tsà jye k'eén xi it'aà ts'ë; mì tì kiì koma ya kitsajnajiùn-ìsaá kjoqá ts'ë jé.

³ ¿A mìtsà jye tíjìùn-nò k'ë nga komà bautizar it'aà ts'ë Cristo ngats'iaá nga tìkoqá ya titsakjoòkoqá k'ë nga k'en?

⁴ K'ë nga ma bautizar xítä, k'oqá s'ín ngaya-la koni tsà ya sihijiùn-t'aà-là Cristo k'ë nga k'en. Koni s'ín jaáya-là Cristo it'aà ts'ë nga'ñó-là Nainá xi 'ñó jeya tíjna, k'oqá tìs'ín mochjeéen nga kóq'ín sijchá yijo-ná nga kijnakon xítse ijngoò k'aá.

⁵ Koni s'ín titsakjoòkoqá Cristo k'ë nga k'en, jñá k'oqá tìs'ín kjoqáyá-na koni s'ín jaáya-là jè.

⁶ Tíjìùn-ná nga jè kjoqá jchíngá-ná koni s'ín ki'né nga ìsa kjótseé, yaqá kisit'aà krò-là Cristo mé-ne nga kàtachija-ne nga'ñó-là yijo jé-ná nga mì tì jé kjotíxoma-ìsa-ná.

⁷ Jngoò xítä xi jye k'en, jyeé tíjñandeíj kjoqá ts'ë jé.

⁸ Nga ya k'en-koqá Cristo, mokjeiín-ná nga tìkoqá ya kitsajnakooqá.

⁹ 'Ya-ná k'ë nga jaáya-là Cristo k'ë nga k'en, nì tì jngoò nachrjein kiyá ijngoò k'a-ne. Mì tì mé nga'ñó tjín-là kjoqabiyaà nga jè kotíxoma-la.

¹⁰ K'ë nga k'en Cristo, jngoò k'a k'en xi kjoqá ts'ë jé-ná; j'ndej nga ijngoò k'a tíjnakon-né koií kjoqá tíjnakon-ne nga jeya síkíjna Nainá.

¹¹ Jñò, k'oqá tìs'ín tìkítsejèn koni tsà jye k'eén xi kjoqá ts'ë jé; tìtsajnakon-nò xi kjoqá ts'ë Nainá nga ya titsajnakoo Na'ën-ná Jesucristo.

¹² Koií kjoqá-là, mì tì kiì biì'nde-là yijo jé-nò nga jè kjoqá ts'ë jé kotíxoma-nò k'ë nga kjo'ñó s'ín-nò nga

nìkitasòn-là kjoaq xi ch'o tjín xi sijé yijo-nò.

¹³ Kì ya nìngatsja yijo-nò kjoaq ts'e jé nga jè jé sìkjeén nga ch'o 'nè, ta saá jè Nainá tingatsja yijo-nò koni jngoo xítä xi jye jaáya-lä it'aà ts'e kjöbiyaà. Nainá tingatsja yijo-nò nga kàtasíkjeén kjoaq xi kixi tjín.

¹⁴ Kjoaq ts'e jé, mì tì mé nga'ñó tjín-lä nga jè kotìxoma-nò nga mìtsà kjoaq ts'e kjotíxoma-lä Moisés titsajnjñoò; kjondaà-lä Nainá titsajnjñoò.

¹⁵ ¿Kó bixoán? ¿A ndaà tjín nga kinchátsji jé ìsaá nga kjondaà-lä Nainá titsajnjñaá nga mìtsà kjoaq ts'e kjotíxoma titsajnjñaá? Majin, mìkiù ndaà tjín.

¹⁶ Ndaà tijiln-nò tsà ya singatsja yijo-nò ts'e xítä xi bítje chí'nda nga jè nìkitasòn-là, chí'nda-lä komaaà ts'e xítä jè. Kjo'ñó tjín-ne nga jè sìkitasòn-là. K'oqá s'ín tjín, tsà chí'nda-lä jé komaaà nga jè sìkitasòn-là, kiyá-nò; tånga tsà chí'nda-lä Nainá komaaà nga jè sìkitasòn-là, kixií kitsajnaà nguixkon jè.

¹⁷ Jñò, nga ìsa kjòtseé, k'oqá s'ín kinìkitasòn-là kjoaq ts'e jé koni tsà jngoo chí'nda, tånga i'ndei, ndaà chjí-lä Nainá nga ko inimá-nò ndaà nìkitasòn koni s'ín ngui ndaà tjín 'én kixi xi kis'enojmí-nò.

¹⁸ I'ndei jyeé titsajnandeií-là kjoaq ts'e jé; chí'nda ts'e kjoakixi-nò; tjínè-nò nga sìkitasòn koni s'ín sijé kjoakixi.

¹⁹ Koi 'én tìchjàko-nò xi mìtsà 'in chjá koií kjoaq-lä nga indaà tjín takòn; mìkiù ndaà machiya-nò kjoaq ts'e Nainá. Koni s'ín ki'nè nga ìsa kjòtseé nga ya kinìngatsja yijo-nò it'aà ts'e ngats'iì kjoach'o xi tjín nga jè tsatíxoma-nò koni xítä chí'nda; i'ndei k'oqá tis'ín tingatsja yijo-nò it'aà ts'e kjoaq kixi mé-ne

jè kjoaq kixi kàtatíxoma-nò koni chí'nda xi tsjeè titsajna nga nguixkòn Nainá.

²⁰ K'e nga kjoaq ts'e chí'nda-là jé titsajnajñoò, mìkiù titsanikitasòn-là kjoaq kixi-là Nainá.

²¹ Tàngá, ¿mé xi kisakò-nò kjoaq ts'e jé? I'ndei tà masobà-nò kjoaq koi; tà yaá fiko-ná ñánda tjín kjoabiyaà.

²² I'ndei nga jye titsajnandejí-là xi kjoaq ts'e jé, chí'nda-la Nainá ma; kjondaà xí sakó-nò jè-né nga tsjeè titsajnaà nga nguixkòn Nainá. Xi fehet'aà-ne, s'e-nò kjoabinachon nítà mé nachrjein-ne.

²³ Chjí xi tjín-là kjoaq ts'e jé, kjoabiyaà-né. Tàngá kjotjò xi tsjá Nainá, kjoabinachon-né nítà mé nachrjein-ne nga ya titsajnakoáá Cristo Jesúxi Ná'en-ná ma.

7

Kó s'ín ma fehet'aà nga'ñó-là jè kjotíxoma

¹ Jñò, xi 'ndseeé chibà, tìchjàkò-nò xi jyeé tijin-nò kós'ín tìchja kjotíxoma; ya-nò nga tjín-là nga'ñó jè kjotíxoma kós'ín otíxoma-là xítà k'e nga titsajnakon-ísá skanda k'e nga kiyá.

² K'oqá ngaya-là jngòò chjqón xi tjín-là x'in, k'oqá tsò kjotíxoma nga mìkiù komá tsjín xíkjín k'e nga tákó titsajnakon ingajò. Tàngá tsà jè x'in kiyá, jè chjqón, jye tijnandejí it'aà ts'e kjotíxoma xi ts'e kjoabixan.

³ Jè chjqón, k'e nga tsà tákó tijnakon x'in-là, tsà kj'eíí x'in kixan-kò, kjoaq chijnguií tís'ín; tàngá tsà jye k'en x'in-là, jè chjqón, jyeé tijnandejí xi kjoaq ts'e kjotíxoma jè; komáá kixan-kò ìjngòò k'a-ne xi kj'eíí x'in. Mì ti kjoaq chijnguií tís'ín-ne.

4 Jñò ndí 'ndse, k'e nga k'en-kjoòkòò Cristo, yaá k'en it'aà ts'e nga'ñó-lä kjotíxoma, mé-ne nga ya kinókjøa-nò it'aà ts'e Cristo xi jye jaáya-lä ts'e kjoabiyaà nga k'oas'ín kàta'ya-lä it'aà tsaján jè kjøndaà xi sasén-lä Nainá.

5 K'e nga tisä ya tjaàjñaaá kjoa xi tjín isò'nde, jè kjotíxoma tsibít'in-ná mé-ne nga jñà kjoa ch'o xi síjé yijo-ná, isä 'ñó ch'o kisixájìùn yijo-ná; k'oaa komà-ne nga kisakò-ná kjoabiyaà.

6 Tanga i'ndeí jyeé titsajnandejí-lá kjoa ts'e kjotíxoma. Jyeé k'eén it'aà ts'e kjoa xi bít'aà'ñó-ná, mé-ne nga koma sixá-lá Nainá xi kjoa xitse koni s'ín okóya-ná Injimà Tsjee-lä Nainá. Mìtsà k'oas'ín sixá-lá koni s'ín tjín kjoa jchíngá xi tjít'aà xojon.

7 ¿Kó kixoán xi kjoa ts'e kjotíxoma? ¿A ch'o tjín? ¿A kjoa ts'e jé-né? Majin, ndaà tjín. Tanga 'an, tsà mikiù kijtseèxkoan kjoa ts'e kjotíxoma, tikoaqá mì-là kiù kijtseè kjoa ts'e jé. Mì-là kiù kisijiùn-na nga mikiù ndaà tjín nga 'an fahajiùn-na tsojmì xi mìtsà ts'an, tsà jè kjotíxoma mì k'oaa s'ín bénjomí nga tsò: "Kì ji nìkjaàjìùn tsojmì xi mìtsà tsji."

8 Kjoa ts'e jé, yaá kisakò-lä nga'ñó it'aà ts'e kjotíxoma; k'oaa komà-ne nga isä 'ñó jahajìùn-na tsojmì xi mìtsà ts'an. Tanga tsà tsjìn kjotíxoma, tsjìn-lä nga'ñó kjoa ts'e jé.

9 K'e nga sa kjotseé, kj'eè kiù bexkoan kjotíxoma. Tanga k'e nga kijtseèxkoan kjotíxoma, kjoa ts'e jé, isäá ndaà kis'e-lä nga'ñó; kjoabiyaà kisakò-na.

10 Kjoa ts'e kjotíxoma, tjínè-lä nga kjoabinachon tsjá-na, tanga tà saá kjoa biyaà kitsjaà-na.

11 Kjoa ts'e jé, yaá kisakò-lä nga'ñó it'aà ts'e kjotíxoma nga kiskoònqachan-na, k'oaa kisik'en-na.

12 K'oqá s'ín tjín nga jè Kjotíxoma, tsjeè-né; koni s'ín otíxoma jñà 'én xi tjít'aà, tsjeè-né, kixi-né, koq ndaà-né.

13 ¿Kó bixón? ¿A jè kjoq ts'e kjotíxoma xi ndaà tjín xi kisik'en-na? Majin, mìtsà koi kjoq-lä. Kjoq ts'e jé-né. K'oqá s'ín ki'ya-lä nga kixi kjoq nga jé-né. It'aà ts'e kjotíxoma xi ndaà tjín, jè kjoq ts'e jé kisakò-lä nga'ñó nga kisik'en-na, mé-ne nga ki'ya-lä it'aà ts'e kjotíxoma nga 'ñó ch'o tjín xi kjoq ts'e jé.

Kó tsò xita xi otíxoma-la kjoq ts'e jé

14 Kjoq ts'e kjotíxoma, 'ya-ná nga kjohítsjeèn ts'e Inima Tsjeè-la Nainá; tanga 'an, yijo jé tsohoya; yijo-na yaá kjòngatsja kjoq ts'e jé nga jè otíxoma-na.

15 Mìkiù fiya-na mé kjoq xi s'iaàn. Kjoq xi ndaà tjín xi mejèn-na nga s'iaàn mìkiù koq s'iaàn. Tà saá jñà kjoq xi mìkiù sasén-na sìkitasoàn.

16 K'e nga k'oq s'iaàn jñà kjoq xi mìkiù mejèn-na, k'oqá xan nga tjíkixi kjoq nga ndaà tjín koni s'ín tichja kjotíxoma.

17 K'e nga k'oq s'iaàn nga otsjià jé, mìtsà 'an xi k'oq s'iaàn, jè kjoq ts'e jé xi tíjiìn-na bít'in-na.

18 An xi xita isò'nde 'mì-na, be-ná nga mìkiù ndaà tjín kjoq xi tíjiìn yijo-na. Mejèn-na nga ndaà s'iaàn, tanga mìkiù sakó-na kó s'ín s'iaàn kjoq xi ndaà tjín.

19 K'e nga mejèn-na ndaà s'iaàn, mìkiù sìkitasoàn; tà saá koi sìkitasoàn kjoq xi ch'o tjín xi majin-na nga koq s'iaàn.

20 K'e nga k'oq s'ín sìkitasoàn kjoq xi ch'o tjín xi majin-na nga koq s'iaàn, mìtsà 'an xi k'oq s'iaàn, jè kjoq ts'e jé xi tíjnajìln-na xi k'oq s'ín.

²¹ Jngòò kjoaq matsji-na nás'ín mejèn-na nga ndaà s'iaàn, tà saá tà koi sakó-na kjoaq xi ch'o tjín.

²² Xi ijìlin inimá-ná matsja-na it'aà ts'e Kjotíxoma-lá Nainá.

²³ Tænga tjín ijngòò kjoaq xi tísíxájiìn yijo-ná xi mikiù tsjá'nde-na nga ndaà s'iaàn; jè kjoaq ts'e jé kjaán-kjoò kjomitsjeèn-na xi mejèn-lá nga ndaà s'iaàn. Kjoaq ts'e jé xi tísíxájiìn yijo-ná síkijne-na nga ch'o s'iaàn.

²⁴ Imá xó-na 'an; ¿yá xi sìkíjnandeíí-na it'aà ts'e yijo jé-ná xi kjoabiyaà tjín-lá?

²⁵ Ndaà chjí-lá Nainá nga it'aà ts'e Ná'èn-ná Jesucristo síkíjnandeíí-ná kjoaq ts'e jé.

Nga jñà 'én xi kòtìxan-nò nga 'an, ya ijìlin kjomitsjeèn-ná mejèn-na síkitasoàn kjotíxoma-lá Nainá, tænga ya ijìlin yijo jé-ná, tà saá kjoaq ts'e jé síkitasoàn.

8

Mé kjondaà xi sakó-ná k'ę nga k'oas'ín titsanìjchá yijo-ná koni s'ín mejèn-lá Iníma Tsjeè-lá Nainá

¹ Tænga i'ndeí, jñà xítä xi ya títsajnakjoòkó Cristo, mì tì mé kjo'in sínè-lá, jñà xítä xi mì k'oaaá s'ín nchisíjchá yijo-lá koni tjín jé xi síjé yijo-lá; tà saá k'oaaá s'ín nchisíjchá yijo-lá koni s'ín mejèn-lá Iníma Tsjeè-lá Nainá.

² Jè nga'ñó-lá Iníma Tsjeè-lá Nainá xi síktsajnakon-ná nga ya títsajnakjoòkoaaá Cristo; kó tijè-ne nga'ñó xi kisiktsajnandeíí-ná it'aà ts'e nga'ñó-lá kjoaq ts'e jé kó it'aà ts'e kjoabiyaà.

³ Kjotíxoma ts'e Moisés mikiù kichìlkjoaq-lá nga síktsajnandeíí-ná it'aà ts'e jé, nga tsjìn-lá nga'ñó,

koi kjoaq-lə nga jè yijo-ná sijé jé xi tjín isò'nde. T̄anga Nainá kichikjoaqá-lə nga kisikasén Ki'ndí-lə koni jngoo xi xit̄aq isò'nde xi yijo kis'e-lə koni jñá xi xit̄aq jé 'mì-ná. Ki'ndí-lə kitsjaà kjotjò yijo-lə nga k'en xi kjoaq ts'e jé-ná. Nainá k'oqá s'ín kis'iìn nga jngoo k'a kisikjehet'aà kjoaq ts'e jé xi tjín-lə yijo-ná.

⁴ Nainá k'oqá s'ín kis'iìn mé-ne nga jt'aà tsaján kàtitasòn-ne jè kjoaq kixi xi ts'e kjotíxoma, jñá xi mì k'oqá s'ín titsanljchá yijo-ná koni tjín jé xi sijé yijo-ná, nga k'oqas'ín titsanljchá yijo-ná koni s'ín mejèn-lə Inimá Tsjeè-lə Nainá.

⁵ Jñà xit̄aq xi k'oqá s'ín koni tjín xi sijé yijo-lə, k'oqá tjín kjoaq xi nchisiktsjeèn; t̄anga jñà xi k'oqá s'ín koni s'ín tjín xi sijé Inimá Tsjeè-lə Nainá, k'oqá tjín kjoaq xi nchisiktsjeèn.

⁶ Jñà xit̄aq xi k'oqas'ín nchisiktsjeèn koni tjín xi mejèn-lə yijo-lə, kjoabiyaà tjín-lə. T̄anga jñà xit̄aq xi k'oqas'ín nchisiktsjeèn koni s'ín mejèn-lə Inimá Tsjeè-lə Nainá, tjín-lə kjoabinachon kō kjoaq'nchán.

⁷ Xit̄aq xi tà koi kjoaq nchisiktsjeèn koni tjín kjoaq ch'o xi sijé yijo-lə, kondra ts'e Nainá-né koií kjoaq-lə nga mìkiù sikitason kō mìkiù chíkjoaq-lə nga sikitason kjotíxoma-lə Nainá.

⁸ Jñà xit̄aq xi k'oqas'ín s'ín koni tjín xi sijé yijo-lə, mìkiù ma-lə s'ín koni s'ín sasén-lə Nainá.

⁹ T̄anga jñò, mì t̄i k'oqá 'nè-nò koni tjín xi sijé yijo-nò; k'oqá s'ín titsa'nè koni tjín xi sijé Inimá Tsjeè-lə Nainá, nga jè títnajìln inimá tsajòn Inimá Tsjeè-lə Nainá. Jñà xit̄aq xi tsjín-lə Inimá Tsjeè-lə Nainá xi kitsjaà Cristo, mìtsà xit̄aq ts'e Cristo.

¹⁰ T̄anga tsà yaá títnajìln inimá tsajòn Cristo, inimá tsajòn títnakon-né nga xit̄aq kixi 'mì-nò nga

nguixk^{on} Nainá, n^{as}'ín k'o^{as}'ín tjínè-l^a nga kiyá yijo-nò xi kjo^a ts'e jé.

¹¹ Jè Nainá xi kisikjaáya-l^a Jesucristo it'aà ts'e kjoabiyaà, tsà ya t^ínajìin inimá-nò jè Inimá Tsjeè-l^a, k'o^{aq}á t^ís'ín siikítsajnakon ijngoò k'a yijo-nò xi kjo^a ts'e kjoabiyaà it'aà ts'e nga'ñó-l^a Inimá Tsjeè-l^a Nainá xi t^ínajìin inimá tsajòn.

¹² K'o^{aq}á ma-ne, jñá xi 'ndseeé chibá, t^íjna jngòò xi tjínè-ná nga sikitason-lá, t^{ang}a mìtsà jè yijo-ná sikitason-lá; mì tⁱ kii k'o^{as}'ín s'en-ná koni tjín kjo^a ch'o xi sijé yijo-ná.

¹³ Tsà tákó k'o^{aq}á s'ín s'en nga ya onguít'aà-l^a kjo^a xi ch'o mején-l^a yijo-nò, kiyá-nò. T^{ang}a tsà koi'nde-l^a Inimá Tsjeè-l^a Nainá nga jngòò k'a siikijne-l^a kjo^a xi ch'o mején-l^a yijo-nò, kitsajnakon-nò.

¹⁴ Jñá xit^a xi jè Inimá Tsjeè-l^a Nainá okó-l^a ndiyá, jñá-né xi ixti-l^a Nainá 'mì.

¹⁵ Jè Inimá Tsjeè xi kitsjaà-nò Nainá mìtsà taxki inimá imá xi kjo'ñó s'ín-nò koni jngòò chi'nda xi ts'e jé nga ma-l^a bixkón-nò; ta saá jè Inimá xi kitsjaà-ná Nainá skoétjò-ná nga ixti-l^a komaá, tijè-ne Inimá Tsjeè-l^a Nainá bénomíya-ná nga ma nokjoà-lá Nainá nga Ndí Apa 'mì-lá.

¹⁶ Jè Inimá Tsjeè-l^a Nainá tsjá kixi-l^a 'én inimá tsaján nga ixti-l^a Nainá 'mì-ná.

¹⁷ K'e nga jye ixti-l^a maá, tiko^{aq}á tsaján-ná kjojtjò-l^a Nainá xi jye k'o^{as}'ín kitsjaà tso'ba nga tsjá-ná; tañáá tjoékjoò-ná k^o Cristo nga tiko^{aq} k^o jè titsanikjiaán kjo'in mé-ne nga jeya kitsajnakon-ná Cristo.

¹⁸ 'An, k'o^{aq}á xan nga kixi kjo^a, koni tjín kjo'in xi titsanikjiaán i'ndeⁱ mìkiⁱ mangásòn koni tjín

kjoajeya-lə Nainá xi s'e-ná k'ę nga koma ijskan.

¹⁹ Jñà tsojmì xi Nainá tsibíndaà, 'ñó nchikoña kjoaq̄ nga mejèn-lə skoe nächrjein k'ę nga Nainá jngòò k'a ndaà kókò kó kjoàn xi ixti-lə ma.

²⁰ Jñà tsojmì xi tsibíndaà Nainá, jngòò k'a its'oòn-jìùn koni s'ín tjínè-lə nga kochjeén nga sa ítjòn; mìtsà kjotsja ts'e isò'nde nga k'oqas'ín komàt'in; koi-né nga jè Nainá k'oqá s'ín kiskoösòn-lə; tånga i'ndei jñà xi tsibíndaà Nainá nchikoñaá-lə

²¹ nga kjoíj nächrjein k'ę nga tikoaq̄ kítsajnandeijí xi tsibíndaà Nainá nga mì tì kíi kíts'ón-jìùn-ne; Nainá jeya siìkítsajnandeijí lìngòò k'a-ne koni s'ín siìko ixti-lə.

²² 'Ya-ná ngats'iì xi Nainá tsibíndaà, skanda i'ndei, nchitsiné-né, kjo'in nchisíkjeiín koni jngòò chjoón xi ki'ndí tí'beé.

²³ Mìtsà tà koi xi tjín isò'nde xi tsiné; tikoaqá jñá xi jye tjín-ná Inima Tsjeè-lə Nainá koni jngòò kjondaà xi tjen kitjoé ítjòn-ná, tikoaqá tsiné-ná nga kjo'in titsanìkjiaán nga titsachiñá-lá nga 'ñó mejèn-ná nga skoétjò-ná Nainá nga jngòò k'a ya kítsajnakjooaqá koni ixti-lə maá; yijo-ná kíjnandeijí-ne it'aà ts'e kjoaq̄ xi síkits'ón-ná.

²⁴ Nga jye titsajnandiqaá, i'ndei jè titsachiñá-lá nga jngòò k'a kàtitasòn. Tånga tsà tsejèn tijna xi chiñá-lá mìkiì ma chiñá-lá. ¿Yá xi koña-lə xi tsejèn tijna?

²⁵ Tånga tsà jè chíñá-lá xi mìkiì tsejèn tijna, tafì tafì chíñakjooaqá-lá.

²⁶ K'oqá tis'ín s'ín jè Inimà Tsjeè-lə Nainá k'ę nga indaajiùn tjín inimà-ná sikhját'aà-ná. K'ę nga mìkiì ma-ná kó s'ín sijét'aà-lá Nainá k'ę nga bìtsi'ba-lá,

tijè-ne Inimá Tsjeè-la Nainá bítsi'batjì-ná, nímé 'én xi tsejèn chja, ni itsé fiya-ná kó tsòya-ne.

²⁷ Jè Nainá xi ma-lä bíxkejiìn inimá-ná, tijiìn-la mé xi tibítsjeèn-lä jè Inimá Tsjeè-la. K'e nga bítsi'batjì xítä tsjeè-la Nainá k'oqá s'ín síjét'aà-lä koni s'ín mejèn-lä Nainá.

*Nímé xi komá kochrjet'aàxìn-ná kjoatjòcha-la
Nainá xi jye tjín-ná it'aà ts'e Cristo Jesús*

²⁸ Tijiìn-ná nga it'aà ts'e jñà xítä xi tjokeè beè Nainá, ngats'iì kjoä xi mat'in, Nainá k'oqá s'ín síkjeén xi kjondaä ts'e xítä. K'oqá s'ín síko jñà xítä xi xó jè kiichja-lä koni s'ín mejèn-lä,

²⁹ jñà xítä xi jye tijiìn-lä nga tísä tàts'en-lä kjoä nga ixti-lä komá; tikoqá k'oqá s'ín kiskoösòn-lä nga ngásòn kjoàn komá koni kji Ki'ndí-lä mé-ne nga jè Cristo Ki'ndítjòn komá koä kjìn komá xítä xíkjín xi 'ndse.

³⁰ Nainá nga k'oqas'ín kiskoösòn-lä it'aà ts'e xítä koi, tikoqá xó kiichja-lä, jñà xi xó kiichja-lä tikoqá kixíj kisikítsajna, jñà xi kixíj kisikítsajna tikoqá jeya kisikítsajna.

³¹ ¿Mé xi kixoán it'aà ts'e kjoä koi? Nga Nainá tijnako-ná, njngoo xítä kondra-ná sìjkijne-ná.

³² Nainá mìkiì 'on komà-lä, nga kitsjaà kjotjò Ki'ndí-lä it'aà tsaján ngats'iaá skanda kjoabiyaà. ¿A mìtsà tikoä tsjá kjotjò-ná ngayije nga kó Cristo?

³³ ¿Yá xi komá kohòngui-ná jñá xi Nainá xó jaàjiìn-ná? Mì yá xi komá kohòngui-ná nga jé Nainá jye kixíj kisikítsajna-ná.

³⁴ ¿Yá xi kojj'nè-ná kjo'in? Nga jé Cristo Jesús k'en ngajo-ná, tikoä jaáya-lä kjoä ts'e kjoabiyaà. Yaá tíjna it'aà kixíj-lä Nainá nga tibítsi'batjì-ná.

³⁵ ¿Yá xi kochrjet'aàxìn-ná kjoatjòcha-lä Cristo? ¿A kjo'in-né? ¿O xi kjoaba-ne? ¿O xi jè-né nga ongatjìngui-ná xítä? ¿O xi kjoä ts'ë kjinchrá-ne? ¿O xi koií-né nga tsjìn-ná nikje xi chíkjá? ¿O xi jè kjoä xi xkón tjín? ¿O xi jè kjoä biyaà nga xítä sík'en-ná? Majìn, nímé kjoä-ne.

³⁶ K'oqá s'ín tichjà Xojon-lä Nainá nga tsò: Xi kjoä tsjji kjit'aà nàchrjein tjín kjoxkón nga kiyá-jen, k'oqá s'ín tíyatákòn-najen koni orrè xi týnandaà nga kiyá.

³⁷ Tanga it'aà ts'ë ngats'iì kjoä koi, jye tsato titsanikijne-lá xi it'aà ts'ë Cristo xi kjòtsjakeè-ná.

³⁸ K'oqá s'ín týngoò takoán nga nijngoò kjoä xi komá kochrjet'aàxìn-ná xi kjoatjòcha-lä Nainá, ni jè kjoä biyaà, ni kjoabinachon, ni àkjale, ni jñá nga'ñó xi tjín isò'nde ni jñà xi tjín ijìùn isén, ni jñà kjoä xi tjín nàchrjein i'ndei, ni jñà kjoä xi komá nàchrjein xi sa nchrobá,

³⁹ ni jè xi ìsa 'nga, ni jè xi ìsa nanga, ni ta mé tsojmì xi Nainá tsibíndaà, nímé xi komá kochrjet'aàxìn-ná kjoatjòcha-lä Nainá xi jye tjín-ná it'aà ts'ë Cristo Jesúxi Na'èn-ná.

9

Mé-ne mìkiù ijchòtjìngui-lä kjoä kixi-lä Nainá jñà xita Israel xi xó jaàjiìn-ne

¹ Okixií xi xan it'aà ts'ë Cristo; mì 'én ndiso chjà; jè Inimà Tsjee-lä Nainá síkichiya-lä kjohtsjeèn-na nga tsjá 'én it'aà ts'ë,

² nga kjit'aà nàchrjein ba tjín-nä koä 'on ma-lä inimà-na,

3 it'aà ts'e jñà xítä 'ndse xi xinguiäa ma koi-né
nga 'ñó matsjake. 'Ñó mejèn-na nga kàtasakó-lä
kjöndaà. Skanda komaá-lä kósit'aàxin-lä Cristo tsä
k'oas'ín sákò-lä kjöndaà jñà xítä xinguiäa xi ts'e
naxandá Israel, tånga mikiì tjí'nde-na nga kos'ín
s'iaàn.

4 Nga jñà xítä Israel, jè Nainá kiskoétjò nga
ixti-lä ma, ko yaá ki'ya-lä kjoajeya-lä Nainá,
ko kitjoé-lä jñà kjoä xi tsibíndaàjìln-ko, tikoä
kitjoé-lä kjotíxoma-lä Moisés, ko kitjoé-lä okixi
kós'ín skoejkón Nainá, ko kitjoé-lä 'én koni s'in
kitsjaà-lä tso'ba Nainá.

5 Jñà xítä Israel yaá inchrobàt'aà-ne ts'e xi 'ñó
xítä jchínga kjìln xi Nainá xó jaàjìln-ne. Jè Cristo [xi
xó kisikasén-ne Nainá] nga xítä isò'nde komà, yaá
 inchrobàt'aà-ne it'aà ts'e xítä jchínga koi. Jè Cristo
 xi Nainá; jè otíxoma yije-lä kjoä; jeya kàtijna njita
 kjé-ne. K'oas'ín kàtama.

6 [Nga mìtsà mokjeiín-lä ngats'iì xítä Israel],
 mìtsà koi kjoä-lä nga jè 'én-lä Nainá mikiì bitasòn.
 Koi-né nga it'aà ts'e Nainá, mìtsà ngats'iì xítä xi ya
nchrobàt'aà-ne tje-lä Israel nga nguì kixi kjoä nga
ya chjä-ne.

7 Nas'ín ya tjen-lä it'aà ts'e Abraham, mìtsà
ngats'iì nga kitjoé-lä kjöndaà nga ixti-lä ma. Nga
 k'oäá tsò Xojon-lä Nainá: "Jñà xítä tje-lè, yaá
kjinchrobà-ne it'aà ts'e Isaac."

8 Kjoä koi, k'oäá tsòya-ne, nga jñà ixti-lä Nainá,
 mìtsà jè xi chjí-lä ya ts'e tje xi nchrobàt'aà-ne. Ta
 jñà-né xi ixti-lä Nainá ma jñà xi jye k'oas'ín kitsjaà
tso'ba Nainá nga ixti-lä koma. Tà jñá-né xi k'oas'ín
oxkit'aà nga kixi kjoä nga nguì tje-lä Abraham ma.

⁹ Nga jè 'én xi Nainá kitsjaà-là tso'ba Abraham, k'oqá tsò: "Jè nó xi sà nchrobá kjoí ijngòò k'a-na; jè Sara, ki'ndí s'e jngòò-là."

¹⁰ Mìtsà ta jñá kjoà koi xi komà. Tikoqá jè Rebeca kis'e-là ixti'ñò xi ts'e Isaac, jè xi xítà jchíng-a-ná ma.

¹¹ Nainá k'oqá s'ín kitsjaà tso'ba k'e nga tijk'ee è ts'iìn jñà ixti'ñò nga tijk'ee è kiì 'ya-là mé kjoà xi s'in, a jè xi ndaà tjín, o jè xi mìkìì ndaà tjín. K'oqá s'ín kjòkixi nga Nainá tjí'nde-là nga kjoqájiìn xítà koni s'ín jye tjíndaà-là nga kichjá-là jñà xítà xi jè mejèn-là. Mìtsà kindà s'ín mé xi jye kis'iìn xítà.

¹² Nainá k'oqá kitsò-là Rebeca: "Jè ti-lè xi jts'ín ítjòn, chí'nda-lá kóma jè xi iskan jts'ín."

¹³ K'oqá s'ín tichjá Xojon-là Nainá nga tsò: "Jè Jacob kjòtsjakeè-ná, ko jè Esaú kòjtikeè-ná."

¹⁴ ¿Mé xi kixoán? Nainá, ¿a mìtsà kjoà kixi xi s'ín? Majin, mì k'oqá s'ín tjín.

¹⁵ Nainá k'oqá kitsò-là Moisés: "Kohimakeè-ná xi 'an mejèn-ná nga kohimakeè, skoehimá-ná jè xi mejèn-ná nga skoehimá."

¹⁶ K'oqá s'ín tjín kjoà koi, mìtsà koi nga jñá mejèn-ná nga s'e-ná, ni mìtsà koi nga 'ñó binchaàtsjiaá; jè Nainá tsjá-là kjondaà-là jñà xítà xi jè mejèn-là mahimakeè.

¹⁷ K'oqá s'ín tichjá Xojon-là Nainá nga kitsò-là Faraón: "Koií k'oqás'ín kisikíjna-lè nga xítaxá tijni ya naxandá Egipto mé-ne nga it'aà tsiji kokoaà nga'ñó-ná tikoà skoexkon-na xítà nga títsa isò'nde."

¹⁸ K'oqá s'ín s'ín Nainá, tjín-là kjohimatakòn it'aà ts'e xítà xi jè mejèn-là; tikoqá ma-là sítájaàjìùn inimá-là xítà xi jè mejèn-là nga kàtasítájaàjìùn

inimā-la.

¹⁹ T̄anḡa tsà ji k'oq̄ k'oín-ná: “Tsà k'oq̄'ín s'ín Nainá, ¿mé-ne jé bínè-la jñà x̄it̄a?, nga n̄i yá x̄it̄a xi kom̄a kondra k̄joi-la koni s'ín mejèn-la jè.”

²⁰ T̄anḡa ji, xi taxki x̄it̄a-né, ¿yá-né ji, nga Nainá otìkjoòkoii? Jngoo t̄ijí xi xó kisindaà-ne, ¿a kom̄aá kitsq̄-la jè xi tsibíndaà: “Mé-ne k'oq̄'ín tsibíndaà-ná”?

²¹ ¿A mì t̄ijí'nde-la jè xi ma-la bínndaà t̄ijí ni'nde nga t̄ijè-ne ndási koj̄indaà jngoo-ne t̄ijí xi tà k'ē mochjeén k'ē nga tjín s'eí koq̄ koj̄indaà jngoo xi nachrjein nchijòn mochjeén?

²² Tsà Nainá mejèn-la tsakó k̄joadti-la ko nga'ñó-la, ¿a ch'o tjín nga kiskoöñà k̄jо q̄ it'aà ts'e xita xi t̄joe-la k̄jо'in ko xi tjín-e-la nga k̄joehesòn?

²³ Mitsà ch'o tjín; nga koií k'oq̄'ín kis'iìn-ne mé-ne nga ma tsakó k̄joadjeya-la xi it'aà tsaján nga kjòhimakeè-ná. Nga jè tsibítsajnandaà-ná skanda t̄isa kjótseé, mé-ne t̄ikoq̄ s'e-ná k̄joadjeya-la.

²⁴ Nainá k'oqá s'ín xó kiìchja-ná. Tjín x̄it̄a xi ya itjokàjiùn ts'e x̄it̄a judío; t̄ikoqá tjín x̄it̄a xi ya itjokàjiùn ts'e xi taxki x̄it̄a xi mìtsà x̄it̄a judío.

²⁵ K'oqá s'ín t̄ichja xojon-la Oseas x̄it̄a xi kiìchja ngajo-la Nainá nga tsò:

Jè xi mìtsà naxandá-ná ma nga sa ítjòn, naxandá ts'aán kom̄a;

jè xi mì t̄jokeè kijtseè nga sa ítjòn, t̄jokeè skoeè.

²⁶ Ti ya-ne i'nde ñanda oki'mì-nò:

“Mitsà naxandá ts'an xan-nò”,

“ixti-la Nainá xi t̄ijnakon” k'oín-nò.

²⁷ Isaías, x̄it̄a xi kiìchjayá ngajo-la Nainá, k'oqá t̄i tsò it'aà ts'e naxandá Israel: “Nas'ín kjín jchán ma-ne

ixti-là koni tsomì ts'e ndáchikon, tà chiba ma-ne xi kitjokàjiìn kjo'in.

28 Nga jè Nà'èn-ná nítqón siìkitasòn jè kjoakixi-là xi jye jè kitsjaà koni s'ín tjínè-là jñà xítà nga tíjtsa isò'nde."

29 Koni s'ín kitsò Isaías nga tísà ítjòn:

Jè Nà'èn-ná, xi tse nga'ñó tjín-là,
tsà mìkiù kisìkiningui chiba-ne tje-ná,
jyeé-la kisìkjesòn yiye-ná

koni kisiko naxàndá Sodoma kò naxàndá Gomorra.

30 ¿Mé xi kixoán? Jñà xi mìtsà xítà judío, xi mìkiù fitjingui-là kjoaq kixi, i'ndei, jyeé xítà kixi-né nga nguixkon Nainá tà koií kjoaq-là nga mokjeiín-là it'aà ts'e Nainá.

31 Tànga jñà xítà Israel xi fitjingui-là Kjotíxoma-là Moisés nga nchihótsji nga kixi kítsajna nguixkon Nainá mìkiù ijchòtjingui-là.

32 ¿Mé-ne nga k'oas'ín komà-ne? Koií kjoaq-là nga mìkiù mokjeiín-là it'aà ts'e Nainá. Tà k'oaa s'ín 'ñó tsohót'aàhikon nga ndaa tjín kjoaq xi kis'iin it'aà ts'e Kjotíxoma. K'oaa ma-ne [k'è nga j'ii Cristo] yaá kisatíngui koni jngòò Ndajo xi kijnahikòn.

33 Xojon-là Nainá k'oaa s'ín tichjà [it'aà ts'e Cristo] nga tsò:

Ya nindoò Sión kijnaá jngoaá ndajo xi kijnahikòn,
jngòò Ndajo xi satíngui xítà,
tanga jè xi kókjeiín-là it'aà ts'e Ndajo jè mìkiù kósoóbà-là.

10

*Mé xi s'eén nga kítsajnandeíí-ná xi kjoaq ts'e jé-ná
nga kixi kítsajnaá nguixkon Nainá*

¹ Jñò ndí 'ndse, xi ngui okixi, koií xi 'ñó mejèn-lä iníma-nä kq xi 'ñó sijét'aà-lä Nainá it'aà ts'e nañdá Israel, nga kàtitsajnandeí kjoaq ts'e jé-lä.

² 'An be kixi-ná nga 'ñó mejèn-lä nga ndaà skoëxkón Nainá jñà xita Israel, tanga mìkiì mangásòn kjohítsjeèn-lä koni s'ín tjín jè kjohítsjeèn xi ngui kixi tjín.

³ Nga mìkiì fahas'en-jiùn-lä nga tà jngòò jè Nainá xi ma-lä kixi síktsajna xita. Tà jè xi mejèn-lä nga tà jñà kixi síktsajna yijo-lä. Majìn-lä kjoé xi okixi-lä Nainá xi ma-lä kixi síkjna-ná.

⁴ Nga jè Cristo kisíkjehet'aà kjoaq ts'e kjotíxoma mé-ne nga s'e-lä kjoaq kixi ngats'iì xita xi mokjeiín-lä it'aà ts'e Nainá.

⁵ Jè Moisés, k'oqá s'ín kiskiì it'aà ts'e xita xi mejèn-lä kixi kítsajna it'aà ts'e kjotíxoma nga tsò: "Jè xita xi síkitasòn kjotíxoma, it'aà ts'eé kjotíxoma kíjnakan-ne."

⁶ Tanga it'aà ts'e xita xi kixi kítsajna k'e nga mokjeiín-lä, k'oqá tsò: "Kì k'oqá tsò iníma-lè: ¿Yá xi kjimijìn ngajmiì?" ('En koi tsòyaá-ne nga mejèn-lä kjinchrobàjen-kq Cristo.)

⁷ Kq, kì k'oqá tsò iníma-lè: "¿Yá xi ma kojìs'en-jiùn i'nde ñanda nchisíkjeiín kjo'in jñà mik'en?" ('En koi tsòyaá-ne nga mejèn-lä skímiì'nga lìngoò k'a-ne Cristo ya ijìin-lä mik'en.)

⁸ Tanga, ¿kó tsò-ìsa 'én-lä Moisés? Tsò-ne: "Chrañàt'aà tñja-lè jè 'én, yaá tñja'a ndsoboi, yaá tñnajiìn iníma-lè." K'oqá tsò 'én xi 'an chjàya xi mochjeén nga kokjeiín-ná.

⁹ Tsà ndsoboi kenojmí-ne nga Jesucristo, jè xi Na'èn-ná, koaq tsà kq iníma-lè kokjeiín-lè nga Nainá

kisìkjaáya-la it'aà ts'e kjoabiyaà, kijnandeíí-né xi kjoa ts'e jé-lè.

10 Nga koó iníma-ná mokjeiín-ná mé-ne nga kixi kítsajnaá nguixkon Nainá tikoà koó ndsobaá bènojmiá nga Jesucristo, jè xi Na'èn-ná, mé-ne nga komá kítsajnandeíí-ná xi kjoa ts'e jé-ná.

11 K'oas'ín táchja Xojon-lä Nainá nga tsò: “Ngats'iì xi kókjeiín-lä it'aà ts'e Cristo mìkiì kósobabà-lä.”

12 Jñà xítä judío ko xi mìtsà xítä judío, tà ngásón-né xi it'aà ts'e Nainá; nga tijè-ne Cristo xi Na'èn tsò-lä ngats'iì xítä. Jè kjondaà xi 'ñó tse tjín-lä Cristo, jè tsjá-lä ngats'iì xítä xi chjat'aà-lä.

13 Nga k'oáá tì tsò Xojon-lä Nainá: “Ngats'iì xítä xi kíchjat'aà-lä Na'èn-ná, kítsajnandeíí-né xi kjoa ts'e jé-lä.”

14 Tånga mìkiì komá kíchjat'aà-lä Cristo jè xítä xi kj'eè kì mokjeiín-lä. Ko mìkiì kókjeiín-lä xítä xi kj'eè mé 'én 'nchré it'aà ts'e Cristo. Koá mìkiì komá kjí'nchré xítä tsà mì yá xítä tjín xi keènojmí-lä it'aà ts'e Cristo.

15 Koá jè xítä xi keènojmí 'én, mìkiì komá siìxá tsà mì yá xi sükasén. K'oas'ín tjít'aà xojon: “Mé tà ndaà-ne nga k'oas'ín binchimasòn jñà xítä xi chjaya 'én ndaà-lä Nainá xi kjoa ts'e Cristo xi ts'e kjoa'nchán.”

16 Tånga mìtsà tà ngats'iì xítä Israel kisìkitasòn jè 'én ndaà-lä Nainá xi kíi'nchré. Nga jè Isaías xítä xi kíchja ngajo-lä Nainá, k'oáá kitsò: “Na'èn, ¿yá xi kòkjeiín-lä 'én xi jin kinokjoàya-jen?”

17 K'oáá ma-ne, k'e nga mokjeiín-ná, yaá nchrobát'aà-ne k'e nga na'yá-lá 'én. K'oá jñà 'én xi na'yá, 'én ndaà-lä Nainá xi kjoa ts'e Cristo-né.

18 Tānga, k'oqá xan: ¿A mìtsà kiì'nchré xíta Israel jè 'én ndaa-la Nainá? Jon, kiì'nchré-né. Nga k'oqá tsò jè Xojon-la Nainá:

Kijndà isò'nde jyeé tsabísòn 'én-la.

Jyeé ijchò skanda ñánda fehet'aà-ne nangui.

19 Tíkoqá xan-ná: jñà xíta Israel, ¿a mì kisijiìn-la kjoq koi? Kisijiín-la. Jè xi tíjna ítjòn, k'oqá kitsò Moisés:

'An, k'oqá s'ín s'iaàn nga kàtachinicha jñò jngòò naxandá xi mìtsà naxandá ts'án xan-la.

Kàtamajticha it'aà ts'e naxandá xi chiba kjohítsjeèn tjín-la.

20 Tíkoqá Isaías 'ñó ts'i'beé-la ikon nga kiichja 'én-la Nainá nga kitsò:

Kisakò-la jñà xíta xi mìkiì 'án tsohótsji-na.

Tsakó-la kjondaà-na jñà xíta xi mìkiì 'án kiskònanguuya-na.

21 Tānga jè Isaías k'oqá s'ín kiskiì it'aà ts'e xíta Israel koni s'ín kitsò Nainá: "Nàchrjein nchijòn tsijmee-la ndsaqa nga kichja'nchré-la jngòò naxandá xi kondra kiì-la 'én-na nga mì kì kisikitasòn."

11

Kjohimatakòn xi tjín-la Nainá it'aà ts'e naxandá Israel

1 'Aán kjònanguia, jè Nainá, ¿a kitsjeiìn takòn naxandá-la Israel? Majìn, mì k'oqá s'ín tjín. 'An, tíkoqá xíta Israel-ná, tje-la ma Abraham, xíta xinguiaqá ma xi yaq nchrobát'aà-ne ts'e Benjamín.

2 Nainá mìtsà tsachrjekàngui naxandá-la nga jye tíjìn-la nga tisq tàts'en-la kjoq nga ixti-la koma. ¿A mì tíjìn-nò koni tsò Xojon-la Nainá it'aà ts'e Elías

nga k'oas'ín chjat'aà-lä Nainá xi kondra ts'e Israel?
Tsò:

³ “Na'èn, jñà xita-lè xi kiichja ngajo-lè, jyeé kisik'en xita, koa jñà i'nde tsjeè-lè jyeé kisikits'óna; tà 'an tajngoò tijnaa ìsa, tikoqá mejèn-lä sìlk'en-na.”

⁴ Tanga k'oaa tsò 'én xi tsjá Nainá: “Majin, mìtsà tà ji tajngoò tijni. Itoò jmiì ma-ne xita xi 'an títsajnatjò-nä xi kj'eè tsà ya bincha-xkó'nchit'aà-lä xkósòn-lä Baal.”

⁵ Nachrjein i'ndeí tákó k'oaa s'ín ma, tjín ìsa xita Israel xi títsajnatjò-lä Nainá xi xó jaajiìn-ne xi kjondaà ts'e.

⁶ Tsà tà kjondaà ts'ee Nainá nga k'oas'ín jaajiìn xita, tsòyaá-ne mìtsà koi kjoa-lä kjondaà xi kis'iìn. Tanga tsà koií kjoa-lä kjondaà xi kis'iìn, mì-la tsà ti kjondaà-lä Nainá kjochjeén-ne nga kitjaajiìn xita.

⁷ ¿Kó s'ín tjín kjoa? Tsòyaá-ne nga kjín xita Israel mìkiì ijchòtjingui-lä jè kjoa xi tsohotjsi. Tanga kis'e i'nga xita xi xó jaajiìn-ne Nainá xi jye ijchòtjingui-lä. Jñà xita xi i'nga, 'ñó kjotájaajiìn inimä-lä.

⁸ K'oaa s'ín tjít'aà Xojon-lä Nainá nga tsò: “Nainá, kitsjaà-lä nga kisiññòjiìn inimä-lä; jñà xkon mìkiì tsejèn-lä, ko líká-lä, mìkiì 'nchré skanda nachrjein i'ndeí.”

⁹ Jè xitàxá ítjòn David k'oaa ti kitsò:
Jè s'eí xi ochrje, tijè kàtama-ne ch'an nga
kàtakaàngui, kàtasiya'ñó na'ya,
ko tijñà kàtasatíngui-ne mé-ne nga kàtas'e-lä kjo'in.
¹⁰ Kàtasichjoà xkon mé-ne nga mìkiì kotsejèn-lä
nga kjit'aà nachrjein kàtamatsit'in íts'in.

¹¹ 'An kjònangu-ná, ¿a jingoò k'a chixòt'aà nanguí jñà xita Israel k'e nga kisatèngui? Majin. Mì k'oaa

s'ín tjín kjoaq. Jè kjoaq-là nga mìkiì kisìkitasòn jñà xítà Israel, jñà kitjoé-là xi mìtsà xítà judío nga tsibìtsajnandejí xi kjoaq ts'e jé-là. K'oqá s'ín komà mé-ne nga jñà xítà judío kàtachini-ne it'aà ts'e kjondaà-là Nainá.

¹² Tsà jñà xítà isò'nde kisakò-là kjoanchiná-là Nainá k'e nga jñà xítà judío mìkiì kisìkitasòn-là Nainá ko kisichijà kjondaà-là, ìsaá ta 'ñó ndaà s'e-là kjoaq machikon-t'in jè isò'nde k'e nga jñà xítà judío ijngoò k'a skoé i'nde-là yá nguixkçon Nainá.

¹³ Jñò chjàkò-nò xi mìtsà xítà judío mì-nò. 'An kisixáya-nà nga 'an kichjàjiùn-là jñà xi mìtsà xítà judío. 'An beèxkón-ná xá xi kits'iì-na.

¹⁴ Tsà koií nàchrjein-là kochinjí i'nga xítà xinguaà mé-ne nga tikoaq koma kítsajnandejí-ne xi kjoaq ts'e jé-là.

¹⁵ Tsà jñà xítà isò'nde kisakò-là kjoaq'nchán it'aà ts'e Nainá k'e nga jñà xítà judío itjokàngui, ìsaá tse kjondaà sàkò-là jñá xítà judío k'e nga skoétjò ijngoò k'a-ne Nainá. Skanda k'oqá s'ín komat'in koni jngoo xítà xi jye k'en ko kjoaqáya-là it'aà ts'e kjoabiyaà.

¹⁶ Tsà tsjeeè niñò xi sindaà ítjòn nga kongatsja Nainá, tikoqá tsjeeè-né na'yo xi kochjeén nga sindaà niñò k'e nga koma iskan. Tsà tsjeeè it'aà ts'e Nainá i'ma-là yá, jñà chrja-là tikoqá tsjeeè-né.

¹⁷ Jñà xítà Israel, k'oqá s'ín ngaya-là koni jngoo yá olivo ndaà xi kitìt'aà chrja-là, koaq ngají k'oqá s'ín ngaya-là koni chrja-là yá olivo ijìin ijñá nga yá kisikjoòkoij yá ngajo-là chrja-là yá olivo ndaà; k'oqá ma-ne nga yá tichjoí jè nga'ñó-là i'ma-là yá olivo ndaà.

18 Kì 'nga nìkíjni yijo-lè nga ya titsákjoòkojj chrja-la yá olivo ndaà. Tìkítsjìin nga tà kisikjoòko-nè; mìtsà ji 'biì-lä nga'ñó jñà i'mä-lä yá olivo ndaà, tà saà ji tsjá-lè nga'ñó jñà i'mä-lä yá olivo ndaà.

19 Ji, kì k'oqá si: "Kitiit'aà chrja-la yá olivo ndaà, nga 'an kisikjoòkoqa."

20 Tìkítsjìin koií kjoaq-lä nga mìkiì mokjeiín-lä nga kitìt'aà-ne. Tànga ji koií kjoaq-lä nga mokjeiín-lè nga ya tìjnat'eii. Kì 'ngaá beè-lä takoìn, tìskón-lä Nainá.

21 Nainá, tsà mìkiì kitsjaà'nde-lä jñà chrja-la jè yá olivo ndaà nga ya kíjnakjoòko tìkoqá ngaji tsà mì ti kíi mokjeiín-lè mì ti kíi tsjá'nde-lè nga ya kíjnakjoòkojj.

22 Chítsejèn-la Nainá, 'ñó ndaà xítä tànga tìkoqá jè xi mejèn-lä nga ndaà kítasòn 'én xi chja. Mìkiì beè i'mä jñà xítä xi chinchat'aàxìn-lä Nainá. Tànga it'aà tsijií titsjá-lè kjondaà. Tà jè xi mochjeén nga k'oqás'ín kíjni koni s'ín tjín kjondaà xi kitsjaà-lè. Tsà majìn tìkoqá kóket'aà-lè koni jngoo chrja-la yá.

23 Jñà xítä judío xi chrja-la yá xi kitìt'aà, tsà kokjeiín ijngoo k'a-lä, kómaá sincháya-ne i'nde-lä, nga Nainá tjín-lä nga'ñó, kómaá kìkjoo ijngoo k'a-ne.

24 Ji, nga ya kitiit'aà-ne jñà yá olivo ijìin ijñá koaq kisikjoòkojj yá olivo ndaà nás'ín mìkiì ya ok'in-lè. jìsaá tà ndaà ok'in-lä nga jñà chrja-la yá olivo xi xó kitjaàjiìn-ne nga sincháya ijngoo k'a-ne i'nde-lä xi tìjè-ne yijo-lä yá!

25 'Ndsè, mejèn-na nga ndaà kàtasijiìn-nò kjoaq'ma koi koni s'ín tjíndaà-lä Nainá mé-ne nga mì 'ñó chjine kinachrje yijo-nò. Jè kjoaq nga tjín

i'nga xítá Israel xi kjótájaàjiìn inímá-lá nga mìkiù mokjeiín-lá, tānga skanda k'éé kókjeiín-lá k'é nga jye kókjeiín yiјe-lá xi mìtsà xítá judío.

26 K'é nga jye k'oqás'ín kóma, ngats'iì xítá Israel kítsajnandeijí-né xi kjoaq ts'e jé-lá, koni s'ín tichja xoјon nga tsò:

Yaá nindoò Sión kjinchrobà-ne xi ma-lá sjíktsajnandeijí xítá Israel xi kjoaq ts'e jé-lá, jè xi kjoaqáxìn-lá jé-lá jñà xítá tje-lá Jacob.

27 Jè kjoaq xi bindaàjiìn-koqa
k'é nga kjoaqáxìn-lá jñà jé xi tjín-la.

28 Kjoaq ts'e 'én ndaà-lá Nainá xi kjoaq ts'e Cristo, jñà xítá judío, kondra-láá ma Nainá mé-ne jñò sakò-nò kjondaà. Tānga jè kjoaq nga xó kitjaàjiìn-ne xítá koi, tákó matsjakeè Nainá nga jye kóq's'ín kits-jaà-lá tso'ba jñà xítá jchínga kjiìn-la.

29 Nainá mìkiù faáxìn kjotjò xi tsjá, tikoaq mìkiù faáxìn 'én xi chja-ná.

30 Jñò, k'oqáá tjs'ín ki'nè nga sa kjótseé; mìkiù kinikitasòn-lá Nainá, tānga i'ndei jyeé kisakò-nò kjohimatakòn, koií ngatjì-lá nga mìkiù kisikitasòn jñà xítá judío.

31 Nachrjein i'ndei jñà xítá judío mìkiù síkitasòn-lá Nainá. Tānga tà koi-né nga jè Nainá tjín-lá kjohimatakòn xi it'aà tsajòn mé-ne jñà xítá koi tikoqáá s'e-lá kjohimatakòn ts'e Nainá.

32 Nainá, k'oqáá tsò nga ngats'iì xítá judío, ko xi mìtsà xítá judío, mìkiù síkitasòn-lá nga jè xi mejèn-lá Nainá nga ngásòn ngáya kohimakeè ngats'iì xítá.

33 ¡Mé tà 'ñó tse ma kjoanchiná xi tjín-lá Nainá, ko 'ñó tse kjoachjine tjín-lá ko kjohítsjeèn-lá!

Nijngoò xítà xi machiya-là kós'ín kosòn-là k'e nga bíndaàjiìn kó kós'ín tjín ndiyá-là.

³⁴ ¿Yá xi beè kós'ín tjín kjohítsjeèn-là Nainá? Mì yá xi kóma-là sìkíchiya-là Nà'èn-ná.

³⁵ ¿Yá xítà xi jè kisikinià ítjòn-là xi mochjeén-là Nainá mé-ne nga jè sìkáti ngajo-là?

³⁶ It'aà ts'ëé Nainá nchrobát'aà-ne ngats'iì tsojmì xi tjín, tìkoà it'aà ts'ë-né nga títsàkon, kó k'oqá s'ín mochjeén nga jeya kíjna.

Nainá, kàtas'e-là kjoajeya nítà mé nàchrjein-ne. K'oqás'ín kàtama.

12

Mé xi s'ëén nga tsjeè sijchá yijo-ná koni s'ín sasén-là Nainá

¹ K'oqá ma-ne 'ndse, nga tse kjohimatakòn tjín-là Nainá xi it'aà tsaján, 'an bìtsi'bà-nò nga k'oqás'ín tingatsja yijo-nò it'aà ts'ë Nainá koni jngoo kjotjò xi títnakon, xi tsjeè tjín, xi ndaà sasén-là Nainá; nga nguì kó iníma-nò kó kjohítsjeèn-nò jeya sìkíjna Nainá.

² Kì k'oqás'ín onguíkò yijo-nò koni s'ín tjín kjotíxoma-là isò'nde. Tìxitseya kjohítsjeèn-nò nga kàtatjìya-nò koni s'ín titsanljchá yijo-nò mé-ne nga jchà-nò mé xi mejèn-là Nainá it'aà tsajòn, jñà kjoà xi ndaà tjín, xi nguì tjíkixi, xi jè ndaà sasén-là.

³ It'aà ts'ë xá xi 'an kitjoé kjotjò-na, k'oqá xan-nò nga jngoo ijngoo, kì 'nga onguíkoo kjohítsjeèn-nò koni s'ín tjínè-là nga sìkítsjeèn; tà saà ndaà tìkitsjeèn koni s'ín ok'in-là kjondaà xi kitsjaà-nò Nainá k'e nga kòkjieiín-nò it'aà ts'ë Cristo.

⁴ Koni s'ín tjín yijo-ná nga kjìn skoya tjín-là tànga kakj'eií kakj'eií xá tjín-là nga ijngoo ijngoo skoya.

5 K'oqá s'ín ma it'aà tsaján nga kjìn ma-ná, tænga xi it'aà ts'e Cristo tà jingoò ma-ná nga ijngoò ijngoá; k'oqá s'ín kindoba'ñooá xinguiqá koni s'ín kitsobà'ñoo xíkjín yijo-ná.

6 Koni s'ín kjòmejèn-lä Nainá jye kitsjaà-ná xá xi s'eén nga jingoò ijngoá. Jngoò xítä, tsà jè xá kitjoé-lä nga xítä kichjayajìin-lä, k'oqá s'ín kàtasíkjeén koni s'ín mokjeiín-lä.

7 Tsà jè xá kitjoé-lä nga xítä kosíko, k'oqá s'ín kàtasíkjeén nga ndaà kàtasíko xítä. O xi jè xá kitjoé-lä nga kókoya, k'oqas'ín kàtasíkjeén nga ndaà kàtakóya.

8 Jè xi kitjoé-lä xá nga síjehikon xítä, k'oqas'ín kàtas'ín. Jè xi ma-lä sika'bí tsojmì, nguì koó iníma-lä kàtasíka'bí; jè xi xá ítjòn kjòngatsja, ndaà kàtasíkitasòn; jè xi síchját'aà-lä jñà xítä íma, koó kjotsja-lä kàtasíchját'aà-lä.

9 Nguì koó iníma-nó títsjacha xinguiqo. Tíjticha kjoä xi ch'o tjín. Koií tanguitjíngui-lä kjoä xi ndaà tjín.

10 Koó kjotsja-nò títsjacha xinguiqo nga 'ndse chiba. Ísa ndaà jchaxkón xítä xinguiqo xi i'nga; jñà tíkítajna ítjòn nga jingoò ijngoò.

11 Kì ts'eè 'nè xi xá ts'e Nainá. Nguì koó iníma-nó tixá-lä Nq'en-ná.

12 Tsja te-lá takòn jè kjoä xi chiñà-lä. Ko iníma-nò kàtachíkjoäko-nò kjo'in xi titsanìkgioón. Nàchrjein nchijòn títsi'ba-lä Nainá.

13 Tjiì-lä mé xi mochjeén-lä jñà xítä tsjeè-lä Cristo. Chjoétjò xítä xi bijchó ya ni'ya-nò.

14 Tijét'aà-lä Nainá nga kàtasíchikon-t'in jñà xítä xi ch'o síkø-nò; kì k'oqá s'ín njéjt'aà-lä nga kjø'in tsjá-lä.

15 Titsjakoo jñà xítä xi tsja tjín-lä. Chìhindáyakoo jñà xi nchikjindáya.

16 Tà jngoo t'een kjohítsjeèn-nò. Kì 'nga ikon 'nè yijo-nò, ya tsjahijtakoo jñà xítä imä. Kì 'ñó chjiné nachrjenguoò yijo-nò.

17 Jñà xítä xi ch'o síkø-nò, kì ch'o nìkøo ngajo-nò. Kjít'aà nàchrjein ndaà t'een nga nguixkøn ngats'iì xítä.

18 Skanda ñánda sakó'nde-nò, jñò tjínè-nò nga 'nchán titsajnakoo ngats'iì xítä.

19 Ndí 'ndse xi matsjake-nò, k'ë nga mé xi mat'ioòn, kì jñò 'nè ngajo-nò. Tsja Nainá tìkijnaya kjoq-nò mé-ne nga jè tsjá-ne kjø'in. K'oqá s'ín tìchja Xojøn-lä Nainá nga tsò: "Tsò Nà'èn-ná: 'Aán okø-na nga kíndaàjììn-lä xítä, 'aán tsja-lä chjí-lä."

20 K'oqá ma-ne, tsà jè kondrà-lè, tsà tsjìn tsojmì xi kine, jjí tjiì-lä; tsà xíndá-lä, tjiì-lä nandá nga kàt'iì. K'ë nga koqá sikojí, kòsobà tì'bìì-lä kondrà-lè, chibä-lä kohinì isén-lä koni xá'í.

21 Jè kjoqá xi ch'o tjín, kì jè sìkjine-nò; tìkoqá-ne jè kàtitasòn xi kjøndaà, mé-ne nga sìkjine-lä kjoqá xi ch'o tjín.

13

Mé kjoqá-ne nga nìkitasòn-lä xi xítaxá títsajna

1 Ngats'iì xítä kàtasíkitasòn-lä xi xítaxá títsajna, nga Nainá kitsjaà-lä kjøtixoma. Jñà xi xítaxá títsajna, Nainá kitsjaà-lä xá.

² Jñà xítä xi bìtsajna tájaà-lä kjotíxoma-lä xítaxá, kondräá bìtsajna-lä jñà xítä xi Nainá kitsjaà-lä xá. Jñà xítä koi, tì yijo-läá tibínè-lä kj'o'in.

³ Jñà xítaxá mìtsà koi xá títsajna-ne nga jñà kinchaxkón-lä xítä xi ndaà s'ín, jñà-né xítä xi ch'o tjín kjoä xi s'ín. Tsà mejèn-lè nga mìkiì kískón-lä xítaxá, ndaà t'iin, kó jñà xítaxá ndaà sìükjna-lè.

⁴ Jñà xi xítaxá tjín-lä, xá ts'ë Nainá nchisíkitasòn, mé-ne nga ndaà kijna-ne. Tanga tsà ch'o tjín kjoä xi tì'nì, tiskón-lä xi xítaxá tjín-lä, nga tjí'nde-lä nga tsjaà-lè kj'o'in. Nga xá-lä Nainá nchis'ín k'ë nga bindaàjiìn kjoä kó nga tsjá-lä kj'o'in jñà xítä xi ch'o s'ín.

⁵ K'oáá ma-ne nga mochjeén-né nga ndaà sìkitasòn-lä jñà xi xítaxá títsajna, mìtsà tà koi-ne nga kjo'in tsjá-ná; koi-né nga xó k'oas'ín beè-lä takoán nga tjínè-ná nga sìkitasoán.

⁶ Koií kjoä-lä nga tìkoä machjí ton sá, nga jñà xítaxá k'oáá s'ín nchisíkitasòn-lä Nainá kó kjit'aà nachrjein koatjín xá xi nchis'ín.

⁷ Tichjió yiye mé xi kitjen-nò. Jè xi kitjen-lä ton sá, kàtichjí. Jè xi kitjen-lä tsojmì xi machjítì, kàtichjítì. Jè xítä xi mochjeén-lä nga jchäxkón, kàtayaxkón. Jè xítä xi mochjeén-lä nga ndaà kíjna, ndaà tìkjína.

⁸ Kì mé xi jmeèt'ioòn yijo-nò. Tanga kitjeén-nò ts'ë kjoatjòcha it'aà ts'ë xítä xinguïo. Nga jè xi matsjakeè xíkjín, jyeé kisìkitasòn yiye Kjotíxoma.

⁹ Jñà kjotíxoma tsò-ne: “Kì kjoä chijngui 'nì, kì xítä nìk'in, kì chijé 'nì, kì 'én ndiso nokjoì, kì maxitàkòn-chiì xinguïi.” Ngats'ìì kjotíxoma koi, kó xi kj'ejí, yaá mangásòn yiye jè kjotíxoma xi tsò: “Tìtsjachi xítä xinguïi koni tsà ti yijo tsiji-ne.”

10 Jè xi matsjakeè xíkjín, mìtsà ch'o síkó xítá xíkjín. Jè xi matsjakeè xíkjín, jyeé ndaà tísíkitasòn Kjotíxoma.

11 K'e nga k'oas'ín s'eén yijeé kjoaq koi, jcha-ná nachrjein i'ndeí mé kjoaq xi tíma nga jye ijchò chibá-lá nga sìkja-lá yijo-ná nga titsafè. Koni k'e nga sa kókjeiín-ná, jye 'ñó kjochrañat'aà nachrjein nga kitsajnandiaq kjoaq ts'e já-ná.

12 Nitjen, jyeé tífahato, jyeé tímachrañà nachrjein nga s'e isén nga kitjoen ijngòò k'a Ná'en-ná. Kinachrjenguaá ngats'ií kjoaq xi ma ñanda nga jñò choòn kó chjoé nga'ñó-la Nainá koni s'ín mochjeén ñanda iseèn choòn koni tsà kichá ts'e soldado.

13 K'oaaá s'ín iseèn kitjá koni nachrjein nga ndaà sijchá yijo-ná. Mì kí mochjeén nga taxkí chjineé tsojmì kó nga mach'iá. Mikiù mochjeén nga íchjín kjohijtakoaqá, kó mì kí ma taxkí sikoaqá yijo-ná. Mikiù mochjeén nga xítá kixkàn-koaqá kó mikiù mochjeén nga kjoaxítakòn kichjà-lá xinguiqaá.

14 K'oaaá s'ín tijchá yijo-nò koni s'ín kis'iìn jè Ná'en-ná Jesucristo, kí kíù nìkitasòn-lá yijo-nò kjoaq ch'o xi síjé.

14

K'e nga mikiù mangásòn kjohitsjeèn-ná it'aà ts'e kjoaq xi mì xó kíù tjí'nde-ná nga s'eén

1 Chjoétjò xítá xinguiqo xi mikiù tijngòò ikon mé kjoaq xi tjí'nde-lá nga s'iin; kí chibàya-nò jñà kjoaq xi mikiù mangásòn kjohitsjeèn-nò.

2 Tjín xítá xi k'oas'ín mokjeiín-lá nga ma chine yije tsojmì xi tjín, tikoaq tjín xítá xi mikiù mokjeiín-lá

tsà ma chine yije tsojmì xi tjín. Tà jñà tsojmì xi nangui síjchá kine.

³ Jè xi kine yije tsojmì xi ma chine mìkiì koma kochrjekàngui jè xi mìkiì ma-là kine yije tsojmì; kò jè xi mìkiì ma-là kine yije tsojmì, mìkiì koma kíchhajno-là jè xi ma-là kine yije tsojmì xi tjín, nga Nainá jyeé kiskoétjò nga ki'ndí-là ma.

⁴ ¿Yá-né ji nga nìkindijì chí'nda xi mìtsà tsiji? Nga chí'nda ts'e Nainá-né. Jè chí'nda jè, kindà ts'eé nei-là tsà kixi tíjna kò tsà mì kixi tíjna. Tånga kixií kjíjna, nga jè Na'èn-ná tjín-là nga'ñó nga kixi sìlkíjna.

⁵ Tjín xítà xi tsò: tjín næchrjein xi lsà xkón. Tikoà tjín xi tsò: Næchrjein, tà ngásòn ngaya-né nga næchrjein nchijòn. Nga jngòò ijngòò xítà, k'oqá s'ín ndaà katíjngoo-là ikon koni s'ín sìlkítsjeèn.

⁶ Jñà xítà xi faájiùn jngòò næchrjein nga beèxkón, k'oqá s'ín nga jeya sìlkíjna Na'èn-ná; koà jñà xítà xi tsò nga ta ngásòn ngáya næchrjein, tikoà k'oqá s'ín s'ín nga tikoà jeya sìlkíjna Na'èn-ná. Jñà xítà xi kine yije tsojmì, it'aà ts'e Na'èn-ná kine, nga tsjá-là kjondaà Na'èn-ná k'e nga kine; k'oà jñà xítà xi tsò nga tjín tsojmì xi mìkiì ma chine, tikoà it'aà ts'eé Na'èn-ná nga mìkiì kine tsojmì, kò tikoà tsjá-là kjondaà Na'èn-ná.

⁷ Jñá, k'e nga titsajnakoaán, mìtsà koi xá titsajnakon-ná xi ta kjondaà tsaján. Kò k'e nga kiyá, mìtsà ta kjondaà tsaján kinchátsjiaá nga kiyá.

⁸ Tånga k'e nga titsajnakoaán, koií xá titsajnakoaán xi kjondaà ts'e Na'èn-ná. Kò nga kiyá, tikoà koií xá kiyá-aná xi kjondaà ts'e Na'èn-ná. K'oqá ma-ne tsà titsajnakoaán kò tsà kiyá kjondaà ts'e Na'èn-ná nga ts'e tsò-ná.

9 Koií kjoaq-laq nga k'en Cristo koaq jaáya-laq nga tsibijnakon-né, mé-ne nga jè koma-ne Nei-laq jñà xítq xi biyaà koq xi titsajnakon.

10 Tængä ji xi nokjoàjno-laq 'ndsi, ¿mé-ne koaq'nè-ne? Tikoáá ji xi nachrjekàngui 'ndsi, ¿mé-ne nachrjekàngui-ne? Nga ngats'ìi-ná kijchò kinchanguaá ndsokó Cristo ñanda nga jè tíhotíxoma.

11 K'oqá s'ín tichja Xojon-laq Nainá nga tsò: Tsò Na'én-ná: 'An tijnaqkon-ná, ngats'ìi xítq kincha-xkó'ncit'aà-na koq ngats'ìi xítq skoexkón Nainá.

12 Ngats'iaá k'oq-lá kindä Nainá mé kjoaq xi ki'né nga tsitsajnaá isò'nde.

13 K'oqá ma-ne nga mì tì xinguiqá kinókjoajno-lá; jñò, ta saá ndaà tijkitsjeèn nga nimé xi s'een xi sikits'ón-jiùn koni s'ín mokjeiín-laq xinguiqo mé-ne nga mì jé skajiùn ijngoò k'a-ne.

14 'An ndaà tijngò takoàn it'aà ts'e Na'én-ná Jesús nga kixi kjoaq nga tsjìn tsojmì xi xkón tjín nga mikiì ma chine; tængä jè xítq xi k'oq's'ín sikitsjeèn nga tjín tsojmì xi xkón tjín nga mikiì ma chine, xkón tjín-laq it'aà ts'e tsà skine.

15 Tængä tsà ta koií kjoaq-laq ts'e tsojmì xi chinìì, jè 'ndsi ch'o ma-la, jè kjoaq xi tì'nì mìtsà tì kjoatjòcha-ne; kì kiù biù'ndi nga jè 'ndsi xi Cristo k'en ngajo-laq kits'ón-jiùn-laq xi tà kjoaq ts'e tsojmì xi chinìì.

16 Kì k'oqá s'ín 'nè mé-ne nga mì xítq kichjajno-nò it'aà ts'e kjoaq xi titsaq'nè nga k'oq's'ín mokjeiín-nò nga ndaà tjín.

17 K'e nga jè Nainá tíhotíxoma-ná mìtsà jè xi ìsa'ñó chjí-laq mé xi s'ioqá koq mé xi chinéé. Jè xi 'ñó

mochjeén nga kixi k̄itsajnaá, 'nchán sijchá yijo-ná, k̄o tsja k'oé-lá inim̄a-ná; koi k̄joaq xi tsjá Inim̄a Tsjeè-lä Nainá.

18 Jè xi k'oas'ín síkitasòn k̄joaq koi k'e nga síxá-lä Cristo, ndaà sasén-lä nguixk̄on Nainá, t̄ikoaqá ndaà bìjna nga nguixk̄on xit̄a.

19 K'oqá s'ín kjitjingui-lä k̄joaq xi 'nchán síkjna-ná k̄o k̄joaq xi 'bì-lá nga'ñó xinguiqá nga jngooò jngoaá koni s'ín mokjeiín-ná.

20 Kì xá-lä Nainá nìkits'ón-jiìn-lä xi ta k̄joaq ts'e tsojmì xi ma chine. Kixí k̄joaq, ngats'iì tsojmì xi tjín, tsjeè-né. Tanga jè xi ch'o tjín k'e nga ta koi k̄joaq-lä tsojmì xi chineé bits'ón-jiìn-lä k̄joaq xi mokjeiín-lä it'aà ts'e Nainá jñà xit̄a xi kj'eíj.

21 Isaá ndaà-ne nga mì yijo chjineé, nga mì xán s'ioqá, nga njmé k̄joaq xi s'eén jè xi sìlkits'ón-jiìn-lä jè 'ndsi nga sakó-lä jé.

22 Koni s'ín mokjeiín-lè it'aà ts'e k̄joaq koi, tà jií tíjiìn takoìn k̄o Nainá. Mé ta ndaà-lä jè xi mì k̄jo'in bínè-lä yijo-lä k'e nga tijngoò ikon nga ndaà tjín k̄joaq xi s'ín!

23 Jè xi jò tjín-lä k'e nga mé tsojmì xi kine, jé tíhónè-lä yijo-lä nga mìkiù tijngoò ikon tsojmì xi kine. Tsá mìkiù tijngoò takoán k'e nga mé k̄joaq xi s'eén, jé titsahonè-lä yijo-ná.

15

1 Jñá xi jye kixi mokjeiín-ná it'aà ts'e k̄joaq xi tjí'nde-ná mé xi s'eén, mochjeén-né nga t̄ikoaq kichikjoako-ná jñà xit̄a xi k'oas'ín mokjeiín-lä nga mìkiù tjí'nde-lä mé k̄joaq xi s'iin. Mitsà tà jñà k̄joaq xi ndaà sasén-ná kinchátsjiaá.

² Nga jngòò ìjngoaá, mochjeén-né nga k'oas'ín s'eén jè kjoaq xi sasén-lä jñà xítä xinguiqá xi kjondaà ts'e, mé-ne nga kijin-ìsa kjohítsjeèn-lä jè kjoaq xi mokjeiín-lä.

³ Nga tikoaq jè Cristo mìtsà jè tsohotjsi kjoaq xi sasén-lä yijo-lä, tà saá it'aà ts'eé tsitasòn koni s'ín tjít'aà xojon ts'e Salmo, nga tsò: “Én ch'o xi ji kiùchhajno-lè, 'aán kiskaàt'aà-nä.”

⁴ Jñà 'én xi kitjei nga sa kjótseé, koií xá kitjei-ne nga kokoya-ná mé-ne nga it'aà ts'e Xojon-lä Nainá, tseeé s'eén takoán tikoaq s'e-lä kjoaq'nchán iníma-ná, mé-ne nga koma chíñakjoaq-lä it'aà ts'e Nainá.

⁵ Nainá xi ma-lä tsjá-ná kjoatsetakòn ko xi ma-lä s'íchán-jiùn iníma-ná, k'oas'ín jngòò kjohítsjeèn katatsjá-nò nga jngòò ìjngòò koni tsò Cristo Jesús,

⁶ mé-ne ngats'ioò ngásòn jngòò jtä jeya tìkíjna Nainá, Na'èn-lä Jesucristo xi otíxoma-ná.

⁷ Koií kjoaq-lä k'oas'ín chjoétjò xinguiqo nga jngòò ìjngòò koni s'ín kiskoétjò-nò Cristo mé-ne nga jeya kíjna-ne Nainá.

⁸ K'oaaá xán-nò, jè Cristo Jesús, koií xá j'iì-ne nga j'iì síxajìn-lä xítä judío xi tjít'aà chibä-lä kjoaq ts'e circuncisión mé-ne nga tsakó-ne kjoaqixi-lä Nainá tikoaq síkitasòn koni s'ín jye kitsjaà-lä tso'ba Nainá jñà xítä jchínga kjíjn-lä.

⁹ Tikoaq koií xá j'iì-ne mé-ne nga jñà xi mìtsà xítä judío jeya siìkíjna Nainá it'aà ts'e kjohimatakòn xi tjín-lä Nainá koni s'ín tichjá Xojon-lä Nainá, nga tsò: Koií kjoaq-lä nga jeya siìkíjna-lè ijíjn-lä xítä naxandá xi mìtsà xítä judío.

It'aà tsiji sé-lè sò xi ndaà tsò.

¹⁰ Ìjngòò k'a tjít'aà xojon ñánda nga tsò:

Jñò xi mìtsà xítà judío 'mì-nò,
 tsjaá t'è-lá takòn kó xítà naxàndá-lá Nainá.

¹¹ Íjngoo k'a tjít'aà xojon ñánda tsò:
 Jñò ngats'ioò xi mìtsà xítà judío 'mì-nò,
 jeya tijkíjna Ná'èn-ná,
 ngats'ioò xi naxàndá 'mì-nò jeya tjinachrjeè Nainá.

¹² Íjngoo k'a tjít'aà xojon ts'e Isaías ñánda tsò:
 Jè tje-lá Isaí kitjot'aà jngoo-ne jts'én-lá xi
 kotixoma-lá jñà xi mìtsà xítà judío,
 kó jè jts'én jè kóòt'aà ikon nga skóña-kjoa-lá.

¹³ Nainá xi tsjá nga chiñàkjoaá, kàtatsjá yije-nò
 kjotsja kó kjoa'nchán nga mokjeiín-nò it'aà ts'e,
 mé-ne nga isá ndaà chíñakjoa isáa xi kó nga'ñó-lá
 Inímá Tsjee-lá Nainá.

Pablo chí'nda-la Jesucristo

¹⁴ Tænga ndí 'ndsè, 'an tijngoo takoàn xi
 it'aà tsajón xi tijñò-nò tjín-nò kjondaà tikoá
 machiyya-nò nga kóma tijñò sìkixiya-lá xítà
 xinguioo nga ijngoo jngoo.

¹⁵ Ndí 'ndsè, 'ñó tibéè-lá takoàn nga tìkjìl-nò
 xojon jè; tìchjà kixi-j-nò, mé-ne nga mìkiù
 jchàajiìn-nò koni tsò xojon jè. Koií k'oas'ín
 tìsikitsjeèn-nò nga 'an kitjoé-na kjotjò-lá Nainá
 k'e nga kitsjaà-na xá,

¹⁶ mé-ne nga 'an kóma-na chí'nda-la Jesucristo
 it'aà ts'e xi mìtsà xítà judío. Sìxákoaa 'én ndaà-lá
 Nainá, mé-ne jñà xi mìtsà xítà judío ndaà sasén
 takòn-nè Nainá koni jngoo kjotjò xi 'ñó sasén-lá
 Nainá nga it'aà ts'e Inímá Tsjee-lá Nainá jyeé
 kjotsjeè.

¹⁷ 'An tjín-na mé kjoa-ne nga matsja-na it'aà ts'e
 Cristo ts'e xá xi tìs'iaàn.

18 Nì mé kjoaq tjín xi ma'ñót'aà takoàn nga ma chjà, ta jè kjoaq ts'e Cristo nga 'an síkjeén-nä nga sìxákoqa jñà xi mìtsà xítä judío mé-ne nga komá sikitasòn-lä Nainá. K'oqá s'ín kis'iaàn it'aà ts'e 'én xi kichjà ko it'aà ts'e xá xi kis'iaàn,

19 ko it'aà ts'e kjoxkón xi okó kjoajeya-la Nainá ko it'aà ts'e nga'ñó-lä Inímq Tsjeè-lä Nainá. Jyeé ndaà kisìngásoàn 'én ndaà-lä Nainá xi kjoaq ts'e Cristo, tsibits'iako-na ján Jerusalén kóhokji nga jngóò itjandiì-lä skanda ján Ilírico.

20 K'oqá s'ín tsibìnè-lä yijo-nä nga kichjaya 'én ndaà-lä Nainá xi kjoaq ts'e Cristo ya i'nde ñánda kj'eè yá bénormíya it'aà ts'e Cristo, mé-ne nga mì 'an kokoöya ndaà-lä xítä xi kj'eií xi jye tsakóya itjòn-lä it'aà ts'e Cristo.

21 Koni s'ín tjít'aà Xojon-lä Nainá nga tsò: Skoë-né jñà xítä xi mì yá tsibénojmí-lä it'aà ts'e; kochiyaá-lä jñà xítä xi kj'eè mé 'én 'nchré xi it'aà ts'e.

Kós'ín tísíkítseèn Pablo nga mejèn-lä kjoí Roma

22 Kò kjin k'a mejèn-na fikon-nò tanga jñà xá xi 'an tís'iaàn i i'nde je mikiù tjò'nde-na nga ma fia.

23 Tanga i'ndeí nga jye jyehet'aà xá-nä ijndé, ko tikoaq kò kjin nó tjín-lä nga mejèn fikon-nò,

24 k'oqá s'ín tísíkítseèn, k'ë nga kjián ján España, k'ëé kichjajto-nò mé-ne nga skoëxkon-nò. K'ë nga jye chibá jngóò tjoà komá kinchako-ná nga komá kjián ñánda nga tifia.

25 Tanga i'ndeí ján Jerusalén tifia, nga tifiko jngóò-lä nga'ñó jñà xítä-lä Cristo xi ya títsajna.

26 Nga jñà xítä naxandá-lä Nainá xi títsajna Macedonia ko Acaya kjotsja ts'e-né nga tsibíxkó

chiba tōn koni jngōò nga'ñó xi kjotjò ts'e xīta imá naxandá-lä Cristo xi títsajna ján Jerusalén.

²⁷ Nguì kjotsja ts'e-né koni s'ín kis'iìn jñà xīta koi. Nga tjen-t'in-lä kjondaà. Tsà jñà xīta xi mitsà xīta judío k'oqá s'ín kisakò-lä kjondaà ya ijiìn iníma-lä it'aà ts'e xi nguì xīta judío, tikoqá tjíne-lä jñà xi mitsà xīta judío nga kinchako nga tsjá-lä tsojmì xi mochjeeén-lä.

²⁸ K'e nga jye kjoéhet'aà kjoqá koi nga jye sìngatsja jè tōn xi kjòxkó, ikjoàn skotsejèn jngōò tjò-nò, k'ee kjián ján España.

²⁹ Be-ná nga 'ñó ndaà siìchikon-t'in-ná Cristo k'e nga kijchokon-nò.

³⁰ Tānga jñò ndí 'ndse, bìtsi'bà-nò it'aà ts'e Na'en-ná Jesucristo ko it'aà ts'e kjoatjòcha xi tsjá-ná Iníma Tsjeè-lä Nainá, tjinókjoat'aà-lä Nainá xi it'aà ts'an,

³¹ mé-ne nga kosíko-nä Nainá it'aà ts'e xīta xi mikiì mokjeiín-lä xi títsajna ján Judea, ko mé-ne nga jè tōn xi tifiko-lä xīta-lä Cristo xi títsajna ján Jerusalén ndaà katasén-lä,

³² mé-ne nga, tsà k'oqas'ín mejèn-lä Nainá, nga ko kjotsja-nä kijchokon-nò, tikoqá koma ndaà siikjáya chiba naçhrjein-ko-nò.

³³ Jè Nainá xi tsjá-ná kjoq'nchán kàtiñnakó-nò ngats'ioò. K'oqas'ín kàtama.

16

Kós'ín kisiñhixat'aà Pablo ngats'iì xīta naxandá-la Nainá xi títsajna Roma

¹ It'aà tsajòn sìngatsja-nò jè tichjaá Febe, jè xi síchját'aà naxandá-lä Cristo xi ya tijna Cencrea;

² ndaà chjoétjò xítá jè nga xinguiá ma nga tíkoá mokjeiín-là it'aà ts'e Ná'èn-ná nga k'oqá s'ín ok'in-là xi xítá-là Cristo. Tichját'aà-là nítá mé xi kochjeén-là nga 'ñó kjín xítá tsasíkó, tíkoá 'an kisìchját'aà-na.

³ Tíixat'eì jè Priscila kó Aquila, jñà xítá xi taña níxákjoò-jen it'aà ts'e Cristo Jesú.

⁴ Jñà xítá koi kjomeè kinik'en xi kjoá ts'án. Mìtsà tà 'an xi tsjaà-là kjondaà tíkoá tsjá-là kjondaà ngats'iì xítá naxàndá-là Cristo xi mìtsà xítá judío.

⁵ Tíkoá tíixat'eì jñà xítá naxàndá-là Cristo xi maxkóya ya ni'ya-là Priscila kó Aquila. Tíixat'eì jè Epeneto xi 'ñó matsjake nga jè kòkjeiín ítjòn-là it'aà ts'e Cristo ya i'nde Acaya.

⁶ Tíixat'eì jè María, chjoón xi 'ñó ndaà kisìxá it'aà tsajòn.

⁷ Tíixat'eì jè Andrónico kó Junias, xi xinguiá ma nga taña tsitsajna'ya-jen ndayá. Jñà xítá xi tsibíxáya-là Cristo 'ñó matsjakeè xítá koi. Kó lsa ítjòn kijtseèxkon 'én-là Cristo koni 'an.

⁸ Tíixat'eì jè Amplias, jè xítá xi 'an 'ñó matsjake it'aà ts'e Ná'èn-ná.

⁹ Tíixat'eì jè Urbano xi taña síxáko-nà it'aà ts'e Cristo Jesú kó jè Estaquis xi 'an 'ñó matsjake.

¹⁰ Tíixat'eì jè Apeles xi ndaà kixi mokjeiín-là it'aà ts'e Cristo. Tíixat'eì jñà xítá xíkjín xi ya títusatna ni'ya-là jè Aristóbulo.

¹¹ Tíixat'eì jè Herodión xi xinguiá ma. Tíixat'eì jñà xítá xíkjín xi ya títusatna ni'ya-là Narciso xi Ná'èn-ná títusatnako.

¹² Tíixat'eì jè Trifena kó Trifosa jñà íchjín xi 'ñó síxá-là Ná'èn-ná, kó tichjaá Pérsida xi 'ñó mats-

jachaá nga tikoá ndaà síxá-lä Nainá.

¹³ Tjixat'eì jè Rufo xi xó jaàjiìn-ne Nainá. Ko nea-lä xi 'an k'oá tjs'ín beètakoàn koni tsà nea-na.

¹⁴ Tjixat'eì jè Asíncrito, jè Flegonte, jè Hermas, jè Patrobas, jè Hermes ko xítä 'ndseeé xi ya títsajnako.

¹⁵ Tjixat'eì jè Filólogo, jè Julia, jè Neroe ko ndichja, ko Olimpas, ngats'iì xítä xi mokjeiín-lä jt'aà ts'eë Cristo xi ya títsajnako.

¹⁶ Jñò nga jngooò ijngooò, k'e nga sixat'aà xinguioo, ngui koó iníma-nò tjixat'aà xinguioo nga ko okixi-nò. Ngats'iì xítä naxandá-lä Cristo xi i títsajna síhixat'aà-nò.

¹⁷ Ndí 'ndsè k'oá s'ín bìtsi'bà-nò nga chítsejèn-lä jñà xítä xi sijöya ko xi síkits'ón-jiìn koni s'ín mokjeiín-nò, jñà xi kondra f'ìì-lä kjohítsjeèn koni s'ín kichita'yà jñò. Tinchat'aàxìn-lä jñà xítä koi.

¹⁸ Jñà xítä koi, mìtsà Nà'en-ná Jesucristo síxá-lä, tà yijo-läá síxátjì. 'Én sin 'én ndaà chja nga konachan-lä xítä xi mìkiù ndaà machiya-lä.

¹⁹ 'An, matsjaá-na jt'aà tsajòn nga jye ndaà na'yà-nò nga ndaà nìkitason. Tanga 'an mejèn-na nga xítä chjinée kàtamá jt'aà ts'eë kjoá xi ndaà tjín. Ko jñà kjoá xi ch'o tjín, kj'eè kiì na'yà-nò.

²⁰ Jè Nainá xi tsjá-ná kjoá'nchán, tà chibaá chija-lä nga ya siikíjnangui ndsokoò jè xítä neií mé-ne nga ko ma kinchanè. Kjondaà-lä Nà'en-ná Jesucristo kàtijnako-nò.

²¹ Tísíhixat'aà-nò jè Timoteo xi taña nìxákjoò-jen, ko Lucio, ko Jasón ko Sosípater jñà xi xítä xinguiqa ma.

²² 'An xi Tercio mì-na, xi tìkjìì-nò xojon jè, jt'aà ts'eë Nà'en-ná, sìhixat'aà-nò.

23 Tíkoaq tísíhixat'aà-nò Gayo; 'an ií tìjnqaa i ni'ya-lä nga tíkoaq ií bixoña ngats'ií xítä naxändä-lä Cristo. Tísíhixat'aà-nò Erasto xítä xi bítjò tón ts'e ni'ya osen; tíkoaqá síhixat'aà-nò jè 'ndseeé xi 'mì Cuarto.

24 Ngats'ioò, jè kàtìjnako-nò kjondaà-lä Jesucristo xi otíxoma-ná.

'Én xifehet'aà-ne

25 Jeya kàtìjna jè Nainá xi tíjnako-nò. Jè xi komà tsjá-nò nga'ñó tíkoaq komà kixi siikitsajna-nò koni tsò 'én ndaà-lä Nainá xi 'an okoòya-nò kó jñà 'én xi nokjoàyajiìn-nò it'aà ts'e Na'èn-ná Jesucristo. Nga jyeé tí'ya-lä kjoaq xi tjí'ma-lä Nainá skanda sa kjótseé;

26 tanga i'ndeijye ki'ya-lä koni s'ín tichja Xojon-lä Nainá xi kiskiì jñà xítä xi kiìchja ngajo-lä Nainá kjótseé. K'oqá s'ín tichja kjotíxoma-lä Nainá xi tíjna nitä mé nachrjein-né. Jè kjoaq'ma-lä Nainá, jye kis'enojmí yije-lä ngats'ií xítä naxändä xi tjín nga títsa isò'nde mé-ne nga kàtasíkitasòn-ne koni s'ín mokjeiín-lä.

27 Jè Nainá xi tajngoò ma-ne, xi tjín-lä kjoachjine, kàtas'e-lä kjoaq jeya it'aà ts'e Jesucristo nitä mé nachrjein-ne. K'oqás'ín kàtama.

**Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
New Testament in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
Mazateco de S Jeronimo Teccoatl; maa
(MX:maa:Mazatec, San Jerónimo Tecóatl)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Contributor: Bible League International

Mazateco, San Jerónimo Tecóatl [maa], Mexico

Copyright Information

© 2013,Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

© 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 May 2025 from source files
dated 10 May 2025

9f778253-d34e-5037-af35-7bca16479aa0